

Українські Вісті

ТИЖНЕВИК ПОЛІТИКИ, ЕКОНОМІКИ, КУЛЬТУРИ І ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

Рік XVII. ч. 24 /1450/

Herausgeber: Verlagsgesellschaft „Ukrainki Wisti“ Verlagsort: Neu-Ulm/Donau
 Druck: Verlagsgesellschaft „Ukrainki Wisti“, Neu-Ulm/Do., Schließfach 32 — Tel. 77529

Неділя 11. червня 1961 р.

Керуючись добром справи...

Керуючись добром справи визвольної боротьби нашого народу, не слід замазувати речей великої ваги й розходжень з приводу їх (серед кого б ті розходження не були), не можна закривати їх різними вигадками про «персональні амбіції» й «персональні розходження», бо це для добра справи не послужить.

Причиною до цієї нашої рефлексії послужила стаття в «Свободі». Цілі 5-ї сесії УНРади, де автор її п. Іван КЕДРИН, керуючись, ясна річ, найкращими намірами, згадує й нас, «Українські вісті», в тій статті при розборі ситуації в УНРаді.

В цілому стаття була б дуже добра й слухна, якби автор її, дивлячись на ситуацію з «прекрасного далека» й, очевидно, під впливом тих ріжних «енунціяцій», які він сам згадує, не допустився викривлення справи в головному пункті: а то де **корінь кризи в УНРаді**.

Автор хоче сугерувати думку, що, власне, ніяких принципових речей не існувало й не існує, а є всього лиш... «персональні амбіції» й «персональні розходження». Незрозуміло для чого піддається такі сугесії! Хіба для того, щоб виставити діячів УНРади й ВО перед усіма, а особливо перед російською єдинонеділимською еміграцією, яко диваків, безпринципних амбітників, а все що вони писали й говорили й робили в кардинальних політичних справах — як неіснуюваше, мовляв, з персональних амбіцій. В тому зачіпається і честь нашого часопису й честь цілого українського громадянства.

Оскільки полеміка та певна політична акція відбувалася й на сторінках нашого часопису, при участі багатьох осіб, а також забирали голос цілі організації, як от товариства сприяння УНРаді, товариства прихильників УНР, чисельні збори громадян у ріжних країнах тощо, то ми осмілились нагадати авторові з «Свободи», що в основі всього, що виникло, лежить здемаскування промосковської лінії АКВ через ігноррацію ним резолюції Конгресу США про Тиждень Поневолених Народів, а потім — зрвання ВО УНРади співпраці з АКВ, а вже далі пішли похідні від цього (порядком диференціяції «за» чи «проти»), ріжні «проголошення», «інформативні листи» чи «енунціяції», як їх називає п. Кедрин, і які він теж не схвалює, за це йому наш комплімент.

Ось так і заварилась та «каша», яку називають «кризою» в УНРаді й ДЦ.

Дозволено запитати: чи питання зігнорування резолюції Конгресу США, а власне — критика за це АКВ й наступ на нього в пресі, — це **справа чийсь персональної амбіції?** А чи критика нашою газетою радіо «Свобода» це **справа персональних амбіцій людей**, які до редакції може й не причетні? А чи, може, **висловлювання громадян і цілих їхніх організацій по боці ВО щодо зрвання співпраці з АКВ — це справа персональних амбіцій тих усіх людей?** А чи, може, ми їх позбавимо права забирати голос і мати свою думку про ці справи і свою волю щодо полагодження цих справ?

Реальна заробітна платня трудящих Німецької Федеральної Республіки зросла за останніх 10 років на 78%. Таким чином, Західна Німеччина за ростом заробітної платні є перша серед промислових країн світу. Тепер 10 млн. трудящих в НФР не працюють у суботу взагалі. За 10 років кількість трудящих зросла з 12-х до 25-х млн. осіб.

Нам здається, що всі заторженні питання й боротьба навколо них, — це не справа персональних амбіцій, а річ трохи більша.

Навіть ми рішуче настоюємо, щоб і сьогодні, в умовах, як ми знаємо, впертого намагання певних кіл таки скасувати закон США про Тиждень Поневолених Народів, а також в умовах упертого тримання АКВ своїх політичних позицій і не уступання з них ані на йоту в питаннях «неперерішенства» й промосковськості, диференціяції тут і боротьба проти тих явищ **це не справа персональних амбіцій, а лежить не в загальному українському, а в національному інтересі**.

Через те, намагання будь-чий звести все на тори таких собі «персональних амбіцій», це кепська прислуга справі й нічого путнього з того не може вийти, бо ця вода піде не на український млин. А також в такий спосіб не можна буде досягти оздоровлення стосунків.

Треба взяти під увагу і панові Кедринові й усім іншим, хто хотів би отак затушковувати суть справи, — взяти під увагу, що головна проблема лежить навіть не в площині оздоровлення стосунків між окремими діячами УНРади й ДЦ, а в площині **збереження стосунків, зв'язку між УНРадою й українським громадянством, власне тією частиною українського громадянства, що згуртувалася навколо УНРади**, як політичного центру, діючого в суворій відповідності до політичних прагнень і бажань того громадянства. Особи — це тільки виразники, а чи супротивники його волі.

Ось в цій площині треба шукати розв'язки проблеми оздоровлення й скріплення ДЦ.

І в цьому, на нашу думку, має полягати й головне завдання V-ї сесії.

Шал щедринських героїв

Всі вже знають, як то діячі махрової єдинонеділимської реакції, яка гуртується навколо «Нового Русского Слова», шаліють навколо знаменитого вже Закону ч. 86-90, тобто резолюції Конгресу США про встановлення Тижня Поневолених Народів, намагаючись його, цей закон, закрити, як той щедринський самодур хотів закрити Америку.

Але не всі знають, що ці закрителі вирішили також «закрити» й великого національного пророка України, Т. Г. ШЕВЧЕНКА, надрукувавши в «НРСлові» величезну, і в такій же мірі пасквільну статтю під заголовком «ШЕВЧЕНКО ЛЕГЕНДАРНИЙ»... Але не подумай, читачу, що епітет «легендарний» вжито на честь і славу Шевченкові, як підкреслення величчя, що переходить межі простої людської смертної слави. Ні, вжито його навпаки, — для зневаження Шевченка, вклавши в слово «легендарний» поняття «вигаданий», неіснуювавший, мовляв, в такому характері й значенні, як то про те говорить уся світова преса (не спитавшись дозволу в панів з «НРСлова»!). Одне слово, — щедринські закрителі взялися закрити Шевченка, й для цього знеславляють його, спростачують, по черзі відбирають у нього все, що він мав, лишачи порожнечу на місці генія нашої нації. Не буде повторювати, звичайно, мазанини цих диваків (м'яко кажучи). Повторимо лише ось що:

автор того еляборату розпачає, як то сміли з Шевченка зробити великого

Важлива постанова

ПРЕЗИДІІ ТА ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

5. червня ц. р. відбулося засідання Президії Української Національної Ради під головуванням Голови І. П. Багрянного і в присутності Президента УНР в екзилі д-ра С. Витвицького. Голова Виконавчого Органу М. Лівіцький поставив надзвичайний внесок, який був прийнятий одногослоно на засіданні ВО, що відбулося перед тим того ж дня. Внесок Виконавчого Органу, після вичерпної дискусії, був схвалений Президією трьома голосами проти двох. Спільна постанова Президії і ВО УНРади є такого змісту:

»Зважаючи на те, що сучасний склад членів УНРади, як показали чотиримісячні безуспішні підготовчі наради, не може дійти до домовлення щодо різних важливих проблем, які стоять перед Державним Центром УНР, Президія та Виконавчий Орган вважають за конечне рекомендувати Панові Президентові УНР відкликати запроваджене скликання сесії у Мюнхені, розв'язати УНРаду в її сучасному складі та, згідно з Тимчасовим Законом про реорганізацію Державного Центру, скликати сесію нового покликання в США чи Канаді, склад членів якої визначать відповідники на тому терені партій, що творять УНРаду.

Перед сесією УНРади, яка відбудеться в США, або Канаді, належить поставити ряд важливих питань, які вже тепер існують, а саме:

- 1) Оздоровлення відносин в УНРаді;
- 2) Поширення політичної бази УНРади максимальним наближенням до загальної консолідації українських політичних сил як шляхом використання нових політичних сил, що утворилися в УНРадівському таборі в часі від заснування УНРади (1948) до сьогодні, так і спробами повернення до УНРади партій, що з тих чи інших причин вийшли з її складу;

3) Встановлення засад дальшої визвольної політики;

4) Визначення місця осідку УНРади та її Виконавчого Органу на майбутнє та інші питання поточної діяльності Державного Центру.

Для реалізації згаданого вище рекомендувати Панові Президентові покликати на теренах США, на рекомендацію відповідників партій, що творять УНРаду, новий Тимчасовий Виконавчий Орган. Причому, у зв'язку з тим, що УНРада та її Президія (які побудовані на коаліційних засадах) тимчасово не діють, новопокликаний Тимчасовий Виконавчий Орган повинен бути побудований на засадах коаліційності (звичайно, з додержанням вимог діловитості) з партій — основників УНРади.

Одночасно рекомендувати Панові Президентові покликати там же, на теренах США-Канади, з відповідників усіх партій, що нині входять до УНРади, або уповноважених ними довірених осіб, спеціальну підготовчу комісію, яка мала б підготувати сесію та переглянути Тимчасовий Закон про реорганізацію Державного Центру і внести, якщо зайде потреба, відповідні зміни та доповнення.

Відповідні статті Тимчасового Закону, на підставі яких схвалено наведену постанову, звучать так:

Стаття 20, пункт 8: «Голова Держави на спільне внесення Президії Національної Ради й Уряду може розв'язати Національну Раду і доручити до трьох місяців поновлення мандатів для представників від політичних партій.»

Стаття 22а: «Якби Президія УНРади та Виконавчий Орган у місті осідку Державного Центру були зовнішніми обставинами в своїх діях спаралізовані або ліквідовані, тоді Президент має право в місці свого перебування покликати, в порозумінні з сущими в місці перебування Президента відповідниками цьогочасних фракцій УНРади, новий Виконавчий Орган та спільно з ним протягом не більше трьох місяців з часу створення нового Виконавчого Органу, покликати до життя новий склад УНРади з представників відповідників фракцій.»

Проводи фракцій, що входять до УНРади, подають Президентові, які саме організації на терені перебування Президента вони вважають своїми відповідниками.»

Треба також зазначити, що визначення місця відбуття кожноточної сесії належить до компетенції Президії УНРади.

(Укр. Інформ. Бюро)

Трагедія поета Тодосія Осьмачки

Один з найбільших українських сучасників поетів, **Тодосій Осьмачка** знайшовся в Німеччині, в Мюнхені в дуже тяжкому становищі. В перших числах травня ц. р. його було підібрано на вулиці Мюнхену службою швидкої медичної допомоги в спаралізованому стані й відправлено до лікарні «Рехтс дер Ізар». Параліч відібрав поетові ліву сторону (руку й ногу).

Як Осьмачка опинився в Німеччині, бож він проживав увесь час в США в Мінеаполісі?

З того, що відомо від самого Осьмачки, поки він був хоч і спаралізований, але розумово в притомному стані, виходить:

Він з якихось причин залишив Америку й поїхав до Європи; тут відвідав

Югославію, шукаючи українських поселенців, потім був у Франції, потім переїхав через кілька німецьких міст і опинився нарешті в Мюнхені...

Чого й по що поет переїг пів земної кулі, гнаний своїм нещастям, що переслідувало його все життя, це, мабуть, одному Богові відомо.

В лікарні «Рехтс дер Ізар» хворого відвідало кілька осіб, в тому також Голова УНРади І. Багрянний та Голова ВО УНРади М. Лівіцький.

В цій лікарні поет пробув до середи 30. травня, а потім був перевезений до іншої лікарні, т. зв. «Гаар», у Мюнхені.

Будемо надіятися, що все скінчиться добре, поет одужає й знову повернеться до творчого життя. Цього ми йому від усієї душі бажаємо. Ред. «УВ»

С. РОМАНОВИЧ

„Не треба топтати квіти“

Спокійно в московському царстві національні і соціальні протиріччя між народами і класами були тією Ахіллесовою п'ятою, що приводили до революційних потрясень всередині імперії. Ніби змінилася соціальна структура суспільства, — на місце однієї пануючої класи, по революції, прийшла інша, але взаємини між класами не змінилися.

В країнах Західної Європи й Америки з ростом і механізацією промисловості сильно розвивався профспілковий рух, який домігся значного поліпшення добробуту робітників і участі робітників в прибутках підприємств. Таким чином збільшилося зацікавлення працюючих в роботі і дальшому розвитку виробництва. Наприклад, в Англії т. зв. «бонус» в середньому складає одну чверть зарплати, що дістає кожний з основних робітників виробничого циклу. Це в значній мірі підвищило життєвий рівень працюючих, в наслідок чого віддалась між робітником і працедавцем зменшилася.

В Союзі Народів, хоча засоби виробництва і перебувають в руках держави, однак віддалась між працюючими і хлібодавцями не зменшується, а збільшується, бо профспілки — знаряддя уряду, а всі прибутки підприємств ідуть для цілей російської експансії.

В «безкласовому суспільстві» визиск робітників збільшився, а життєвий рівень зменшився. Працюючий люд по суті безправний і безборонний. Робітник цілком в усьому залежить від ласки працедавців. Навіть житло є власністю підприємств. Втративши працю, робітник, разом з цим, втрачає і дах над головою. А тому сьогодні слова «пан» і «раб», «барин» і «хлоп» ніяк не втратили свого значення, байдуже, що ці пані стали називатися директорами чи партійними секретарями, а раби — «передовиками» комуністичної партії.

Звучить це дуже парадоксально, але проти фактів нічого не вдієш. Чим ближче до «вершин комунізму» тим яскравіше вираховуються класові протиріччя між цими новітніми патріцями і безправними плебеями.

Про безправне становище робітничої класи і селянства в царській Росії багато говориться в творях російських класиків, як рівно ж в літературі поневоленіх народів; про панів-дурисів, про царських сатрапів-душителей творчого генія народу, як рівно ж про «добрих баринів» типу Л. Толстого, що йшли в народ і провіщали його, що закликали панів бути добрими і гуманними до своїх підданих.

За останні кілька років в російській літературі знову почали проявлятися подібні явища. Уболівання за долю робітників, що є під владою новітніх панів-користелюбів, бюрократів і хапуг, девізом життя яких є особисте збагачення за рахунок тяжкої праці робітників.

Яскравим прикладом може бути повість Ніколая Асанова «Не треба топтати квіти», надрукована в журналі «Огонек» чч. 9, 10, 11, 12. Під квітами треба розуміти робітничу комсомольську молодь; отих передовиків «комуністичної» праці, що їх так старанно плекає совєтський уряд, створюючи для них відмінні від загальної умови праці, забезпечуючи їх, порівнянно, кращим житлом і щедро нагороджуючи їх преміями.

Все це робиться, щоб, поперше — створити робітничу аристократію, яка б була вірною опорою існуючого режиму, і, подруге — підганяти решту виснажених трудівників до рівня передовиків та заставити їх більше інтенсивніше працювати. І от ця виплекана передова молодь не хоче бути послухним знаряддям в руках пануючої класи. Наївно вірячи в «загірну комуну», вона настирливо шукає справедливості і тим самим попадає в конфлікт з системою, виразником якої вона сама є.

Ми вже не говоримо про основний загальний робітничий, що через нуждення життя здебільшого опозиційно наставлене до режиму і з яким пануюча класа втратила будь-який стик.

Тема, як бачимо, досить цікава. Автор узявся за неї сміливо, але зв'язався з нею не міг. В своєму намаганні розв'язати цей конфлікт, Н. Асанов спинився на півдорозі, зфальшувавши кінець своєї повісті.

Для відбувається на одному з інстру-

ментальних заводів Російської Федерації. Всі дієві особи — росіяни. Начальник гавка Славін, директор заводу Баклагін, начальник участку молодий інженер Олександр Стожаров, Шурочка — його наречена — майстер цеху; комсомольська бригада передовиків «комуністичної» праці на чолі з бригадиром і комсоргом і, нарешті, студентка — дочка Славіна — Алла Борисівна.

Інженер Стожаров дістав кімнату у новозбудованому домі і хоча дім ще не зовсім був закінчений, він із своєю нареченою прийшли подивитися на майбутнє вогнище свого щастя. Перед будинком городник насадив квіти. Але мешканці закінчених квартир, в поспіху шукаючи коротший шлях, топчуть ці квіти. Олександра така невдоволеність бентежить. Знайшовши в кімнаті кусок фанери і залишену будівельниками фарбу, він написав оголошення: «Громадяни, ми йдемо до комунізму! Для чого ж топтати квіти?» Потім позичив у городника заступ, скопав ярд-ку і повісив це оголошення. Цей напис і послужив автору повісті символічним прикладом до твору.

Стожаров з участю бригади розробив новий проект зміни виробничого циклу цеху, що через певного роду автоматизацію прискорює технологічний процес обточки деталей. Цей проект дирекція заводу надіслала на розгляд совнархозу, де він і застряв через бюрократизм.

Бездарна дочка начальника гавку, що живе у великих розкошах, не може захистити випускних дисертацій. Славін спрямовує її, як практикантку, на завод і наказує Баклагіну, щоб він допоміг їй скласти дипломову працю, використавши для цієї цілі проект Стожарова. Директорів заводу, хоч і не подобається ідея викрадення проекту для такої цілі, але він добре завчив неписані закони совєтської характерології і субординації. Він дає згоду. Забирає проект із совнархозу для уточнення. Викликає Стожарова і доручив йому допомогти Аллі Борисівні зробити дипломову працю.

Звільнений від праці в цеху, Стожаров увесь час проводить з Аллою, іздить в її авті, пояснює їй і допомагає переписувати його і його бригади проект. Алла Борисівна чарує його своєю виголоною красою, закордонними убраннями і парфумами. І хоча совість його гризе, але волі директора, краси і багатств дочки Славіна він протиставитися не може. Він закохується в Аллу Борисівну. Властиво, Алла й не

(Закінчення на 3-й сторінці)

В. ІВАНІС

Родовід Л. М. Мосендза і його останні листи

Леонід Маркович Мосендз виріс на поважного письменника особливо після видання його роману «Останній пророк». Опублікування роману зробив Діловий комітет, що склався з його приятелів і прихильників таланту покойного. Роман цей Леонід Маркович не закінчив. Через те в творі поєднується лише натяк на роман, а пророк виявляється більше назвою, ніж змістом. Однак автор так по-мистецькому описав розбрат у жидівському суспільстві перед приходом Христа, що твір читається з захопленням і заслужив признання критиків.

Богдан Кравців у короткій біографії автора «Останнього пророка» і так написав:

«...«Останній пророк» — це роман про ставання і ріст українського націоналізму, персоналізованого в постаті ізраїльського Сгоханана, того, що Богом даний, майбутнього предтечі Мисії — Івана Хрестителя. Це роман про історію українського націоналізму, безкомпромисового, мужнього національного руху, що його чітку і виразну візію виплекав собі у своїй уяві автор, задивлений у величну ідею й у виділюваний характер носіїв цього руху, які йдуть до вимірної мети вперто і послідовно. Одним із ініціаторів цього руху був і сам Мосендз, організуючи разом з іншими у 20-х роках Лєгію Українських Націоналістів». («Леонід Мосендз і його «Останній пророк», 1960 р., стор. 23, 24).

Але це твердження не компетентне. До нього доведеться вернутися пізніше. Покойний Леонід Маркович залишав

М. ВІРНИЙ

3 приводу совєтської антирелігійної пропаганди

Комуністичний провід занепокоєний рухом «повернення» підсовєтської людини до релігії. І як же не непокоїтися, коли вперта **сорокрічна** боротьба з релігією закінчується цілковитим провалом?

Щоб «ліквідувати прорив», поставили на фронті антирелігійної боротьби, створюються інститути атеїстичної пропаганди, різні, ніби самодіяльні, гуртки лекторів-атеїстів, по всьому Совєтському Союзу розповсюджуються т. зв. популярні брошури з антирелігійним змістом, партійні комітети університетів визначають теми, наприклад: «Класики марксизму-ленінізму про релігію», «Походження і суть релігії» тощо. І все це не дає, і не може дати, ніяких бажаних для ЦК КПСС наслідків, бо всі ці матеріали: відсталі, трафаретні і надзвичайно плиткі.

ЧИ ІСНУЄ ДУША?

Совєтські антирелігійні пропагандисти «пояснюють», що таке душа «за уявою віруючих». І говорять, що душа, «за уявою віруючих», це безтілесна частина людини, завдяки якій остання живе, відчуває, думає... А тварина хіба не живе, не відчуває?

Душа є та позаматеріальна суть людини, яка робить людину здатною підійматися своїми почуттями і свідомістю понад матерію, перетворювати матерію на своє знаряддя і, навіть, поборювати матерію, коли остання шкодить духовому розвитку людини. Ця здатність душі і ця її сила є наслідком того, що душа людська є в людині джерелом усвідомлення єдності всесвіту, доцільності його існування і розумної цілеспрямованості Єдиним Святим Духом Всесвіту — Богом!

Якщо заперечувати саме існування душі, то чи заперечувати також добро, правду, справедливість, совість, любов, самопожертву — адже вони є постійним виявленням діяльності душі і незаперечним доказом її існування. Якщо, на думку совєтських атеїстів, немає душі, то звідки взялися ці поняття? Щоб мати добре пальто, його можна вкрасти, не витрачаючи на нього грошей, але цього не роблять. Чому? Бо «це недобре». Чому «недобре»? Це добре для мого тіла, добре для моєї кишені, — а чому НЕдобре?

«Закон» матерії є лише законом фізичної сили, й у світлі цього «закону» все, що можна здобути фізичною силою — законно. Але борці проти християнської релігії перші скажуть, що не все, що можна здобути фізичною силою законно, і будуть обґрунтовува-

ти свої думки поняттям справедливості. А що таке справедливість? Звідки взялося це поняття, якщо немає душі і Бога? Матерія висунула це поняття? Алеж це поняття заперече законність фізичної сили — матерії, принаймні, в житті людини і суспільства.

А що таке муки совісті? Якщо активісти антирелігійної пропаганди скажуть, що і це вигадка, то нехай спитають у колишніх чекістів, гепеушників, енкаведистів, чи теперішніх емведистів, і деякі з них розкажуть їм, що таке муки совісті й які вони тяжкі. Чому лише деякі? Бо інші скажуть неправду. Але не тільки вони: кожна людина більшою чи меншою мірою, гостріше чи м'якше, сильніше чи слабше відчуває в собі цей голос совісті, голос душі, голос Бога в людині.

Пишуть, що «Віра в існування душі закликала трудящих добровільно скорюватися експлуататорам...» Але чи читали ті, що це пишуть, святе письмо як слід? Чи читали, наприклад, таке пряме звернення апостола Якова до багатих:

«Послухайте ви, багаті: плачте і ридайте про лихо ваше, що впаде на вас. Багатство ваше згнило й одежа ваша поїдена мілью. Золото ваше і срібло поіржавіло, й іржа його буде свідченням проти вас і з'їсть плоть вашу, як вогонь: ви збрали собі скарби на останні дні. Ось платня, недоплатена вами робітникам, що жали поля ваші, визнає, і плач жінок дійшов до слуху Господа Саваофа...» (5: 1-4).

Так звернувся апостол в умовах страшенного терору і переслідувань у Римській імперії до експлуататорів, насамперед до римських патрициїв, що присвоєвали собі наслідки рабського труду працівників, зокрема, селян. А антирелігійні пропагандисти, повторюючи ще з більшою силою попередніх рабовласників, твердять, що каторжна праця на експлуататорів, ніби на думку основоположників християнської релігії — справа богоугодна.

Світ і так у злі лежить. Але чи уявляємо собі, який був би світ, якби в ньому не було Духа і душі, якби в ньому не було свідомої і підсвідомої віри в Бога та в існування душі? Отже не було б віри в існування добра, правди, справедливості, совісті, любові і самопожертви, як невідкорених фізичній силі-матерії реальних категорій — головних рушійних сил людського прогресу, цілеспрямованого на повне одухотворення матерії, а не на матеріалізацію духа?

(Закінчення на 6-й сторінці)

пам'ятається, що висів він у нас в Могилеві на стіні. Але як батька не стало — наша бабуня, мати наших матерів,

„Не треба топтати квіти“

(Закінчення з 2-ї сторінки)

хоче бути інженером. Йї потрібне лише звання інженера, щоб вийти заміж за совєтського «принца», чи, в гіршому випадку, бути інженером.

Майстер цеху Шурочка, частково з ревності, частково з обов'язку, разом з бригадою «комуністичної праці» роблять революту проти викрадення проекту, співавторами якого вони є. Баклагін за «брак» (що трапився з виши термітного цеху) звільняє з роботи Шурочку, але через бунт бригади, обмежується лише виговором.

В цей час Стожаров, закінчивши дипломну працю для Алли Борисівни, дістає місячну відпустку, премію і разом з нею й її могутнім «папашою» їде в Крим. Під час відпочинку Аллі Борисівни набридає Олександр із своєю лобов'ю. З другого боку роля слуги (носіня незчисленних валіз) і швидко випорожнення кишені не вище нічого доброго для Стожарова і він починає бачити свій блуд.

Варто згадати дещо про філософію Славних, цих могутніх «предводителів дворянства». Тут і слово Грибоедова: «І дим отечества нам сладок і приятен!»; і міщанське поклоніння перед красою жінки, вибачення їй усіх прямих і спізень через довгі купання у ванні та висиджування перед дзеркалом («Ні восход луни, ні виход жінчини от чоловічеського желанія не завісять»).

Новий нафтопромисловий район України

Великі запаси нафти і природного газу розвідано на території Київського економічного району. Особливо продуктивні Гнідинцівське і Прилуцьке родовища, відкриті на Чернігівщині. На новому промислі вже пробурено вісім свердловин, з яких забили потужні фонтани рідкого палива.

Як встановлено розвідкою, нафтоносні структури цього району дають змогу провадити так зване законтурне заводнення, що в свою чергу дасть можливість видобувати всю нафту тільки способом фонтанування й одержувати найдешевше рідке паливо. Незабаром по трубопроводу Гнідинці—Прилуки, який стане до ладу наприкінці другого кварталу цього року, українська нафта піде на перегінні заводи.

Продовжуються розвідувальні роботи на семи нових структурах. Дві з них уже виявилися нафтоносними. Проводиться підготовка до буріння ще 10—12 свердловин. «РУ»

закинула його, мовляв, родовід — це дурниця, бо кожен мусить бути «сам собі предок», як казав Наполеон. А вона була велика прихильниця його. Отож про рід Мосендзів маю відомості лише ті, які мені оповідала мама.

Нібито наше прізвище й шляхетство дісталось нам в 1410 р. за участь якогось Мосендза-литвина в бою під Грюнвальдом. Сокира хрестоносця нібито зігнулася на його черепі, а йому нічого не сталося. Беручи під увагу тверді литовські капусту і недосконалу тодішню зброю металургію — немає в цім нічого неправдоподібного. Якщо цього й не сталося, то зле не придумано.

Потім нібито Мосендзи були спольонізувалися, особливо після польсько-литовської унії. Аж нарешті були вже польськими патріотами й один із них ніби при кінці XVIII віку, будучи хорунжим воевідства Пильського, брав гарячу участь у боротьбі з Росією в військах Косцюшки. За це від нього відібрали все, що можна було, крім життя, і вислали на Сибір. А вже аж за Олександра I-го дозволили вернутися лише на Україну, де поселили на Київщині т. зв. «государственным крестьянином».

От і все, що я знаю про Мосендзів. Судячи по темпераменті й нашому протесті проти всякого насильства — є в цім трохи й правди, особливо як узяти під увагу, що той самий наш прапрадід одружився по дорозі з якоюсь «чорною відмою», як її після називали в селі Краснопільці, де вони й заклали українську лінію Мосендзів.

А може в цім є й багато фантазії, якої у мене не бракує, бо ось Ярослав писав про якусь Франку Мосендзів з гір Тарнополья. Може нічого в тім немає, а мені й справді ніколи не хотілося гра-

Що стосується Алли Борисівни, то вона всіх жінок ділила на три категорії: ті що шукають «принців», грішниці і христоносці. Під останніми вона розуміє Шурочку й усіх жінок-робітниць. Себе вважає «грішницею», для якої завжди і все було можливим, бо в розумінні Славина, Аллочка — це держава.

В проміжку між робітничою і пануючою клясою є Стожаров. Особа його роздвоєна, потрясена внутрішніми протиріччями. З одного боку послух начальствові, з другого — льюальність до робітників, з середовища яких він вийшов.

Окрему ролу в совєтській олігархії займає технократія. Це переважно люди безпартійні, високої кваліфікації, що є рушіями промислового й економічного потенціалу СССР. Ці люди знають собі ціну і мають поважні впливи в міністерствах та совнархозах. Їм вибачає уряд багато речей, що ніколи не вибачив би комусь іншому. І хоча вони вважають себе аполітичними, про напрямки політичного думання найліпше довідатися серед них.

До одного з таких технократів і звертається автор для розв'язання поставленої в повісті проблеми — полюбовно-го залагодження конфлікту. З мудростю Соломона безимний Федір Михайлович, відомий учений металург, з великими впливами в совнархозі і дипломній комісії, вирішує всі проблеми. Через головного інженера-технолога на заводі забирає прихований директором проект, затверджує його і негайно наказує провести обладнання цеху ще перед тим, як Стожаров з Славними повернувся з курорту.

Приїхавши в Москву, Алла Борисівна відмовляється захищати «свою» дипломну працю. Стожаров повертається з повинною у вибачливі обійми нареченої і бригади. Справу Баклагіна і Славина пообіцяли розглянути на засіданні совнархозу. Всі на своїх місцях і всі задоволені. В цьому й полягає фальшивість повісті.

Роль секретаря партійної організації Власєва завсім не правдоподібна. Коли директор звільнив Шурочку з роботи, вона зараз же побігла до парткому зі скаргами, де зустріла скляні очі заступника секретаря і запит, що вона тут шукає в робочий час. В кінці ж повісті автор робить секретаря парткому колегою Федора Михайловича з дитинства і все, що було опісля зроблено, ніби сталося в наслідок його розмов з Федором Михайловичем, якого він зустрів на лекції «Рослинність на Марсі».

батися в поросі віків. Мала рацію бабуня й Наполеон: «Кожен сам собі предок».

Моя мама була, як, може, пам'ятаєш, Лясковець, а наша бабуня — уроженка Селожницька. Її мати — наша прабабуня — була з роду Корзонів. Це старий польський рід, з якого є багато відомих осіб. Про одного з них — професора Керзона — знайдеш в енциклопедії, за участь у повстанні 1831 р. він був засланий до Казані. Отже одна з тих Корзонів і була наша прабабуня, що вийшла заміж за малого шляхтича Селожницького.

Був то, як нам розказувала бабуня, великий патріот, що походив з родини, яка все життя віддала на боротьбу проти Москви. Його батько чи дід, цебто наш прапрадід, був у польських легіях в Наполеонівському війську й загинув під Ляйпцігом у р. 1813. А його син одідижив по батькові лише честь й дуже мало грошей. Тому й був він управляючим маєтку якогось свого далекого родича.

Ти ж знаєш, що ті волинські шляхтичі — всі родичі. То ж і наша бабуня казала, що вона якась далека родичка князя Сангушка, того, що його польськевіки р. 1918 жадливо замучили на Волині. Тоді я пам'ятаю, як бабуня молилася за його душу й оповідала мені, як вона з ним кілька разів танцювала у Варшаві.

Отож бабиди батько мав багато дітей, з яких наймолодшою було кілька місяців, а бабуні було вісім років, коли він трагічно загинув. А саме, десь на Святвечір Різдва року 1861 він сів на віз, високо накладений соломою, бо в сідлі йому стало змінно. І коли в'їжджав через високу перекриту браму — вдарило

Навіть сам автор в можливість такої дружби не вірять. Коли Власєв, Шурочка і Женья (комсорг) ніби розмовляли з ученим, підїхав на великій машині шофер Федора Михайловича і сказав:

— А я вас шукаю, Федоре Михайловичу!

— Не бреші! Мене з усіх боків відно! — пожартував учений, кепкуючи з своєї власної, високої і товстої фігури. Цей спосіб поводження з нижчими чинами сам спростовує можливість поданої вище розмови.

Не реальним є і факт припровадження автором усієї комсомольської гнівної бригади на засідання дипломної комісії, де мала захищати дисертацію Алла Борисівна. Але не в цьому справа. Нас в даному випадку цікавить легенько сутерована думка Асанова, що кермо в усіх галузях «народного» господарства мусить перебрати технократія, що знає як треба робити і має певний респект серед робітництва. Голе адміністрування бездарних партійних вельмож, що посідають становища директорів, приносить шкоду «народно-

А. ГУДОВСЬКИЙ

До висвітлення в Нью-Йорку фільмів Ол. Довженка

Зараз в Нью-Йорку в кінотеатрі біля Вашингтон скверу демонструються фільми О. Довженка. Перша вістка про це появилася вже давненько. Знаходиться чимало українців, які йдуть дивитися ті фільми і повертаються незадоволеними, розчарованими, а то й обуреними.

Про Довженка і його творчість були статті в «Сучасній Україні» та інших часописах, але пересічний глядач залишився невідповідно до цього фестивалю: він не знає на що звертати увагу і не завше розуміє сюжет німих фільмів з англійськими написами. Була можливість подати до початку фестивалю хоч одну статтю з поясненнями, але, на жаль, цього не було зроблено.

Дозволю собі, як звичайний глядач, поділитися думками про те, як я сприймаю й оцінюю фільми Довженка.

Звичайно, нас болоче вражає «протипетлорівський» сюжет фільмів «Арсенал» і «Щорс», і особливо тому, що висвітлювання їх збігається з датою вбивства С. Петлюри (це навмисно підтасовано). Це трагічно, що українські таланти мусять брати участь у папложній української визвольної боротьби. Але ж совєтському фільмі не можна сподіватися іншого насвітлення, бо кіно є найефективнішим засобом пропаганди й окупант завше триматиме його під своїм контролем та використовуватиме в своїх інтересах. Чи масмо проклинати

му» господарству і наставляє проти влади «робітничої кляси». Мені здається, що створення совнархозів зроблено не лише з метою децентралізації промисловости, але це свого роду поступка для технократії, що знаходиться в безперестанній «боротьбі» з партійною бюрократією за впливи й першість.

Це третя спроба інженерно-технічної аристократії посісти першорядні становища на суспільній драбині московської олігархії. Перші дві спроби закінчилися провалом. Я маю на увазі розгром технічної і наукової інтелігенції в 1937 році, і друге — усунення з посту маршала Жукова, що був великим претендентом по смерті Сталіна на трон Російської імперії. Чим ця боротьба закінчиться, покаже майбутнє. Одначе шанси на успіх дуже малі. Одно незалежне, — клясові протиріччя між працюючим людом і пануючою клясою внутрі російської нації щораз більше зростають. Це ми завжди мусимо пам'ятати і належно використовувати в нашій боротьбі за незалежність і суверенність.

С. РОМАНОВИЧ

Довженка за просовєтське насвітлення подій? Адаже в СССР кінорежисер більше обмежений у своїй творчості, ніж письменник. Совєтська критика завжди закидала Довженкові, що він «недомагає».

Ніхто не заперечуватиме, що Довженко був українцем, що він палко любив свою землю, свій нарід, і через це, виконуючи «соцзамовлення», у кожному фільмі зберігав національний дух і пієтизм до своєї батьківщини. Тому всі його українські фільми несичені національними елементами.

Ми мусіли попередити глядачів, що німі фільми Довженка мають майже 30-літню давність і не вражатимуть модерною сьогодишньою технікою. Мусіли нагадати, що Довженко працював в умовах большевицького режиму і тому українська національно-визвольна боротьба не могла бути показана в його фільмах не спотвореною. І тоді люди не покидали б розчаровано залі, а використали б нагоду ознайомитися з творчістю талановитого українського кінорежисера.

А художня вартість фільмів Довженка дійсно висока. Вражає оригінальність і багатогранність його мистецьких засобів. Він використовує символіку й фантастично-казкову форму зображення; вміє подати суть явища в одному сконденсованому кадрі, як, наприклад, (Закінчення на 4-й сторінці)

Від перших двох жінок наш дід не мав дітей. З бабунею мали двоє доньок: мою й твою маму. Дід був, кажуть, мила й колегіальна людина. Гарно співав, грав і тому був у Костополі, де вони жили, дуже облюбленим. Співав на крилосі в церкві, а з крилоса йшов до костела грати на органі. Сам був, як згадав я вже, православним, але бабуня залишалася католичкою. І хоч жадного реверсу не давав, але дітей похрестили на православних. Бабуня була дуже толерантна, а тее, що родичі відреклися її й одна сестра навіть прокляла — відчахнуло її від католицької правовірности. Але й Лясковець не були, здається, православні завше, бо дідова мама була греко-католичкою, з тих греко-католиків, що колись були на Холмщині. Й коли там заборонили греко-католицтво, то вона ходила до православної церкви, але хрестилася інакше, ніж православні. І це мені казала бабуня.

А ще забув сказати, що батько бабуніного батька, а може й дід, той, що загинув під Ляйпцігом, мав за жінку італійку, з якою одружився в Італії тоді, коли там воював корпус Домбровського в Наполеонівських військах. З цього, здається, залишилось щось і в бабуні: була смуглява, мала зрослі брови, як і ти, бо й у тобі є багато південного типу.

Бабуніні брати вийшли добре. Один із них, наприклад, був знаним інженером у Варшаві будівничим найбільшого Варшавського мосту через Віслу. Але ані ми до Селожницьких, ані Селожницькі до нас ніколи не признавалися і, мабуть, не будемо признаватися. З того всього комплексу боротьби на сході й заході залишилося в Мосендзів якась

мене: «Гарний був»...

Віт. БЕНДЕР

Дивлячись в загоризоння

(ДЕЩО ПРО «ЕНЦИКЛОПЕДІЮ УКРАЇНОЗНАВСТВА»)

Ви отримали останнє число газети. З її сторінок ще повіває політичною й громадською діяльністю еміграції. Газета дихає творчістю на всіх позовах еміграційної структури.

Там діє початкова українська школа; в другому місці відкрито гімназію; в третьому місці почав виходити новий часопис; там відомий письменник здав до друку новий твір; в іншому місці досягнуто ще більше: дуже видавництво опублікувало на одній із світових мов ще одну працю нашого науковця, чи письменника, чи просто дослідника. Еміграція творить, вперто виповнює книгу свого биття.

І на фоні цих всесторонніх мистецьких та наукових осягів, на фоні творення справжньої національної культури, на фоні тих речей, які на наших очах стають довготривалими й непроминальними цінностями, якими ж і дрібними, якими несерйозними та смішними починають видаватися оті взаємно-поглинальні політичні біги, ота метушня великих і малих політиків, що обсіли еміграційний організм і в своїй дрібничковості, в своїй захланній та злостивій персоналії перетворюють високу інституцію, «демократичні» й «націоналістичні», на фаєтончики без ніякого політичного тягла. Здається, ми на порозі нової ери в житті еміграції. Люди втомлені від постійних патріотичних бравад, які нічого не дають, які лише скеровують еміграційну енергію в середину, на розсаджування тих клітин, від здоров'я яких залежить функціонування цілого організму.

Так, ви берете газету і часто тиштеся, що серце еміграції продовжує битися, що кров в її організмі пульсує, що вона продовжує бути відпорною на комплекс неду, які атакують усі суспільства, де з тих чи інших причин відсутня законодавча й виконавча впорядкованість.

І все ж цей комплекс хворіб поступово робить «причильні» в нашому еміграційному суспільстві, опановує певні суспільні ділянки і роз'їдає їх на пил хаосу. Наші газети переповнені вістками про кипучу діяльність на місцях, в отих еміграційних «волостях».

Невеликі громади здвигають церкви по 100 000 доларів вартістю, будують школи, видаючи з себе по пару мільйонів доларів на одну, закупають розкішні домівки, оселі, всесторонньо комплектують свої власні вигоди, набуваючи авто, пральні машини, телевізори, радіоли і т. д. Чудово! Це лише по-

казує прикмети організованості наших людей, прикмети їхньої расової гордості, їхню жагу показати, що в житті вони не є гіршими від інших, що вони не будуть плентатися ззаду.

Від «волості» до «районного» масштабу — лише крок. Але на «районному» поземі ми репрезентуємося вже дещо гірше. Тут уже потрібна дещо інша активність, активність початкової координації, активність інтелектуальної й політичної наснаги, почуття вищої репрезентації й відповідальності.

Ще гірше справи стоять у масштабі «обласному». Тут уже майже ніяких матеріальних ресурсів, тут уже переважає доривочність. Діячі цього позову, не зважаючи на здібності й охоту, приречені на імпотентність, хоча здобування освіти має починатися саме тут. А вже на «самій горі», на «державному олімпі» — працювати майже неможливо, хоча «гора» для чужинців якраз і творить сенс нашої національної окремішності. Якраз по видаючості «гори», а не «волості», судять про нашу вартість в цілості. І якщо продуктивність «олімпі» слаба, бліда, без субстанції, без пробою фактажу, ні дороги церкви, ні школи, ні гімназії не врятують нашого духового змаління. На місцях нас можуть погледкувати по плечачі і називати високоцивілізованими, але для утвердження нас, як нації, з цього мала втіха.

Про нашу національну суть можуть говорити лише наші духові скарби, надбані в минулих століттях і доповнювані сьогодні. Національна наука, національна література, музика, малярство, скульптура, різьбарство в умовах еміграційної діяльності повинні вихо-

дити на передній плян. А особливо — наука.

В якому ж стані наша наука? Одна з «богинь», що має діяти з позову «державного олімпі»?

Вона в жахливому стані. Вона нидіє в злиднях. Вона розпарцельована між політичними «князівствами», влощить ноги в хаосі. Шкільництво й педагогіка розкромсані. Ми не маємо центральної шкільної й педагогічної установи, в результаті чого наші діти вчаться з халтурних букварів і підручників, нашвидку виданих підприємцями й людьми до освіти непричетними. В багатьох осередках відкрито по дві, три й чотири школи, учнів в яких заледве вистачає на одну. Видаються колосальні суми грошей на їхнє утримання. А тим часом дітей у них навчають взаємної ненависті, применшують вартість одних національних реліквій, вивисують інші, другими словами — калічать дорість і несуть матеріальні збитки.

А в той час такі величні, капітальні починання наукової еліти, як от видання «Енциклопедії Українознавства» буквально реалізуються з подачок кількох осіб, хоча видрукувані 6 томів вийшлися найдошкульнішим еміграційним ударом по Москві й її васальному київському «урядові». Злива злоби, погроз, викриків, «обвинувачень», намагань заперти справжнє значення цього твору тече з СССР ще й сьогодні. Поспішне видання в Києві «Української радянської енциклопедії», засипання нею всіх кнігарень і бібліотек світу — це пряма, боязлива й «компенсаційна» реакція московських окупантів на появу «Енциклопедії Українознавства». Вона на 80% («УРЕ») переписана з «Большой советской энциклопедії» і з українством тільки й має спільного, що першим словом в її назві. Процес боротьби українського народу в недавньому минулому в ній заступлений лише трьома гаслами: «Автокефальна Церква», «Базар» і «Бандитизм».

До висвітлення в Нью-Йорку фільмів Ол. Довженка

(Закінчення з 3-ї сторінки)

приклад, сцена братання російських солдатів з німецькими; використовує співставлення і контрасти, щоб викликати в глядача емоції і процес синтетики.

Його «Земля» має глибоко філософський зміст — розкриває проблему непорушності життєвого процесу. Цей фільм на світовій кіновиставці в Брусселі в 1957 р. був серед 12-х фільмів, які авторитетне журі визнало найкращими.

У «Звенигорі» постать діда є уособленням невмирущості української нації, а закопаний скарб — символ національної суверенності. Але наведені в фільмі національно-історичні сили не надава-

лися до того, щоб цей національний скарб здобути і застосувати.

Олександр Довженко служив нації своїм талантом і вивів українську кінематографію на світову арену. Його творчість високо оцінена в працях найліпших європейських дослідників кіно — Жоржа Садуля, Айвора Монтего та інших. «Довженко — українець, — пише Ж. Садуля, — і це накладає свій відбиток на його творчість.» Зараз чимало американців мали можливість побачити фільми Довженка і це добре.

Думаю, що наш славний земляк заслуговує на нашу пошану й признання.

А. ГУДОВСЬКИЙ

завзятість. Між іншим, один із бабичих братів був розстріляний москалями — молодий 15-річний хлопець, коли був добровольцем у корпусі Дверницького під час повстання р. 1863.

От тобі й усі відомості про Мосендзів, Селожанських, Корзонів і Лясковців. Якби не військові події — було б щось до знайдення на Волині, але тепер... з усього цього лише добрий матеріал для роману. Я вже його й почав колись опрацьовувати, але... напевно вже ніколи не докінчу.

Ага, це про діда. Він помер, здається, на рака. Бо дуже пив, хоч ніколи не впивався. Лише щодня випивав пляшку доброї житнівки й заїдав сухою ковбасою. А може то був й звичайний шлунковий чиряк. Від горілки все може бути. Бабуня зосталася без засобів до життя ще молодшою, — було їй 34 роки, твоєї мамі — 7, а моїй — 15 років. Але своєю енергією й працьовитістю виховала обох. Пам'ятаєш, що твоя мама була дуже інтелігентна й начитана. Вона була подібна до бабуні. А бабуня була жінка з великим характером і волею. Хоч і дуже не хотіла, щоб твоя мама виходила за твого батька, але, нарешті погодилася. Знаєш, що було причиною: що, мовляв, він не є шляхтич. От тобі іронія! Таке вже життя нелогічне й ми разом з ним...

От тобі вкоротці й уся історія нашого роду. Ще багато всіяких таких дрібниць і спогадів, але те все має малу ціну. Може колись розкажеш твоїм дітям. Бо про мене й моїх ти все знаєш. Пам'ятаю я, що, не зважаючи на свою ультра демократичність, бабуня все була горда, що в нашому роді не було попів і жидів.

Не любила вона того насіння. Цікаво,

що ніколи, наприклад, не назвала жидом паном, хоч і не тикала їм. Взагалі була це особність, з диктаторськими нахилами. Вона, властиво, мене й виховувала, бо моя мама була безконечно добра жінка, але ніяка перед бабунею, яка до неї завше зверталася «дзедко».

Ну, а тепер бувай здоровенька, сестричко люба. Цілуємо міцненько тебе й дитеняток, твої віддані Магда, Марійка і Леонід.

Наша Марійка має вже 7 місяців, важить 7 кілограмів і безперестанку розмовляє, особливо ввечері, коли треба спати. Пиши! Вітай Ярослава (чоловіка — В. І.). Твій Леонід.

Р. С. Я боюся, що це останній лист, який я тобі пишу й що швидко прийде мені мандрувати. Як би здоров'я, а то я не витримаю вже. Але піду. Цілую тебе й дітей. Твій Леонід.

Цей лист писаний, очевидно, наприкінці другої світової війни з Братислави, де Л. Мосендз працював.

У цьому родоводі Леонід Маркович написав, що його дід Лясковець був лісничим царського маєтку. Очевидно, під цим треба розуміти замість царського — державні ліси.

Родовід головню зазначає жіночу лінію, а про батька і його лінію дуже скупи відомості. Б. Кравців на 1 стор. згаданої біографії називає батька Леоніда місцевим службовцем. А Пафнутій Чупрун у листі з 5. 4. 1961 р. до мене точно окреслив:

«Батько Леоніда походив з с. Краснопліж, Уманського повіту, Київщини... Батько Леоніда був на Волині волосним писарем і літом часто приїздив до Краснопліж, де жив шкільний товариш Чупруна А. Пичкур, який добре знав батька Леоніда і докладно про нього

Але й ці пояснення дано в такій суб'єктивній формі, так перекошено й надумано, що годі їх вважати навіть за поверхову довідку. В ній немає імен розстріляного відродження, навіть тих, яких після 1956 року реабілітовано. Натомість, в ній повно біографій доярів, свинарів, будівельників, п'ятисотенниць. Для непосвятних, нашу націю подається, як націю-пастуха, як селянську провінцію Москви.

Отже тут не тільки протидія еміграційній акції. Тут ще й новий закрий: після фізичного розп'яття України викінчити її нарешті духово, бо якщо жовна говорити про національну виказку бездержавної нації, то нею якраз є енциклопедія.

В світлі цього, дальші томи «Енциклопедії Українознавства» мусять бути видані якнайскорше. Еміграція мусять виграти ці перетони. Науковому Товариству ім. Т. Шевченка треба щедро допомогти фінансово.

І допомоги нехайно. Бо завтра може бути запізно. Кільканадцятьох наших учених, що присвятилися цій праці — це люди старшого віку. Вони наакомуювали величезну кількість матеріалу, вони постійно, в щоденних злиднях, зайняті пересіванням документів і довідок. І багато з них так і не бачать остаточного результату своїх зусиль. По одному вони відходять у вічність. Ветухів, Глобенко, Кузеля... А ось кілька тихнів тому відійшов д-р І. Мірчук. Це — непоправимі втрати.

А як же ми шануємо їхню працю, що монументальну працю? А ось як. Три тисячний наклад першої загальної частини, який виданий ще в 1955 році, і досі не розійшовся. Хіба це не сором для нас? Ми, що вистіпуємо своєю націоналістичною бравурністю, за 6 років не спромоглися сконсумувати 3000 примірників! Проте, багато з нас за той час вже встигли придбати чужомовні енциклопедії, що коштують по 150 і 200 фунтів.

Приблизно так говорив активний діяч і співпрацівник Наукового Товариства ім. Т. Шевченка д-р Фіголь в Лондоні, в доміції СУБу, 21. травня. Звичайно, він не робив різких імплікацій і обвинувачень на адресу громадянства так, як я подав. Він був занадто ввічливий, але, слухаючи його, хотілося з сорому провалитися крізь землю.

Він зробив по Англії турне, виступаючи з доповідями в 20-х осередках. І громадянство щедро відгукнулося. Було приємно слухати його звіт про резонанс на місцях, і поверталася віра в здоровий глузд наших людей, в їхнє розуміння важливості справи. Кільканадцять осіб не лише задекларували повну вартість енциклопедії, а й готівкою вплатили по 42 фунти. Деякі заплатили

(Закінчення на 5-й сторінці)

розповів... Леонід мав не повних шість років, коли для нього не стало батька. Бабка (про яку пише й Леонід, — В. І.) була в домі «босом», настроєна до батька Леоніда негативно»...

Про пробудження національного патріотизму в Л. Мосендза варто зазначити таке:

П. Чупрун у листі пише — «я тільки один докладно знаю родовід покійного Леоніда, бо я його виховував, учив і під мою опікою був у мене він з жовтня 1905 р. до серпня 1911 року. В тім році відвіз його до Вінницької учительської семінарії, директором якої був мій приятель п. Остахів. У роках 1912 і 1913 літом завше бував у нас в Яришіві (там він скінчив двокласову школу).»

У П. Чупруна Леонід Маркович жив в українському оточенні, про яке Б. Кравців говорить:

«Український, підсвідомий тільки, патріотизм пробуджується в малого хлопця під впливом українського оточення, селянських розповідей про Україну, про українських козаків та гайдамаків. Уже тоді в юнацькі роки Мосендз читав Шевченкового «Кобзаря» (стор. 1).

Оце було головне, а не те, що — прочитав історію Грушевського, що ніби «за 1 місяць з мене був український націоналіст», як емоційно написано Л. Мосендз до Р. Гармаша з 19. червня 1948 р. Відносно ж перепису 1913 р. в семінарії, в якій Леонід Маркович записався «руським», то те треба розглядати, як виступ проти не тільки «малоросів», а й проти «великоросів», бо у переписувачів не було рубрики «українців». При цих переписах на Кубані, наприклад, козаки-чорноморці заявляли, що вони «козаки» і не бажали записувати себе

ні «малоросом», ні «великоросом», а тоді їх переписчик нотував у рубрику — «руський». Мабуть отаке сталося й з семінаристом Л. Мосендзом.

У 1914 р. П. Чупрун був мобілізований до війська і мав менше змоги литуватися з Леонідом, але ніколи не втрачав його зі свого нагляду. Про роки після закінчення семінарії до появилення в Подєбрадах П. Чупрун подав детально не згідні відомості з написаним Б. Кравцевим, а саме:

«Закінчивши семінарію (1915 р., — В. І.), Леонід був мобілізований в армію й на підставі «приказу» верховного головнокомандувача російською армією зразу ж був направлений до «Алескеєвського воєнного училища» (ліхотного, — В. І.) в Київ... В школі був 6 місяців, а потім виїхав в запасний полк у «чині» підпоручника. Оскільки мене пам'ять не милить, то був у Томському, Сибір, — далеко від фронту. Через короткий час з Томського Леонід з маршовою ротою від'їхав на Румунський фронт. Там за «боевые отличия» підвищений до штабс-капітана.

Приблизно в жовтні 1917 р. звільнено його з армії, як учителя (тоді всі вчителі були звільнені для праці по підготовці населення до виборів в російські установчі збори, — наказ військового міністра), і став працювати вчителем в м. Гнівані. В останньому працював до квітня 1920 р.

За цей період життя Леоніда в Гнівані маю скупі відомості: погана була комунікація, а за гетьманату більше сидів у в'язниці...

У квітні переїжджав Леонід з сестрою Валентиною до мене в Яришів. В травні за мою порадою Леонід пішов до українського війська і його приділили до

Трибуна Мартина Задеки

Про „нещасного“ каліфорнійця і „щасливих“ харків'ян

Ім'я та прізвище «нещасного» каліфорнійця — Бил Марш.

Довідався я про нього з подорожнього нариса Галини Литвинової (журнал «Дніпро», ч. 4), що з групою советських студентів подорожувала минулого року по Сполучених Штатах Америки. Уболіваючи над долею цього «нещасного», товаришка Литвинова пише:

«Бил Марш, студент Каліфорнійського університету, вивчає слов'янські мови. Він мріє вдосконалити свої знання в одному з вузів нашої країни чи поїхати до однієї із слов'янських країн Східної Європи.

«Та моїх прагнень ніхто не підтримає. Хочі не звертайся до адміністрації університету, — з сумом каже Бил. — Я потрапив до «чорного списку». Чому? Я був на фестивалі в Москві. А звітти поїхав з групою молодих американців до Китаю, хоч ми і не одержали дозволу держдепартаменту. Ми проїхали через усю вашу країну, бачили життя нового Китаю. Познайомилися із зовсім іншим світом. Він нам до душі. Ви живете за зовсім іншими законами. А в нас усе тримається на прибутку, на гонитві за ним. У нас в країні ніякої розумної мети, яку б бачив світ. Я повернувся додому і сказав відверто, що мені подобається у вас. І ось що з цього вийшло... Ні, ви не уявляєте собі, як зараз дивляться на мене: був у Москві, їздив на фестивалі, був у Китаї. Цього так швидко не прощають! А коли призвуть до армії, безумовно зашлють у найгірше місце, малярійне».

Нічого не скажеш — свобода! — кризь слюзи витукає жаліслива авторка.

Отож, щоб хоч трохи розвеселити товаришку Литвинову, я дозволю собі — слідом за газетою «Комсомольська правда» — розповісти про «щасливих» харків'ян.

Минулої осені група студентів Харківського політехнічного інституту поїхала до колгоспу ім. Шевченка, щоб допомагати колгоспникам збирати кукурдузу та соняшники. Працюючи в полі, хлопці, природна річ, не цуралися й сміху, веселощів та жартів. От котрийсь і каже:

— Нам, головоорізам (вони різали соняшники — М. З.), бракує прапора.

— А де ж ми його візьмемо? — обізвалися на це товариші.

— Треба щось придумати...

І придумали: замість прапора повісили на гарбі одірвану від штанів холошу. Не прометельялась та холоша і кількох годин на вітрі, як з колгоспу до інституту полетів донос: такі й отакі сту-

денти повісили на гарбі, замість прапора, темно-сіню холошу, а на тій холоші вони понамальовували всілякі «символи» — соняшник, курячі кістки, пляшку, літери «КВ» і т. д.

І ось, щойно наші «холошоносці» повернулися в Харків до студентського гуртожитку, як комітет комсомолу негайно ж викликав їх на своє засідання. Почаєвся допит.

— Аркадій Подпорін!
— Я.
— Їздив під прапором-холошею?
— Їздив.
— Виключити з комсомолу.
— Валерій Скубак!
— Я.
— Малював пропор-холошу?
— Малював.
— Виключити.
— Володимир Сльков!
— Я.
— Вишивав намальоване?
— Вишивав.
— Виключити.
— Петро Мясніков!
— Я.
— Радив вишивати хрестиками, а не гладко?

— Радив.
— Виключити.
— Шулин Чудновський!
— Я.
— Хоч ти й не їздив під прапором-холошею, не малював, не вишивав, але був присутній при тому, — виключити.

А через три дні, на прохання комітету комсомолу, директор видав наказ — виключити всіх п'ятьох з інституту.

От які «щасливі» ті харківські студенти! Жаргома повісили на гарбі холошу з штанів — і вже їм через це немає місця ні в комсомолі, ні в інституті.

Зовсім не те з каліфорнійським студентом. Хлопець, наперекір своєму урядові, їздив до комуністичного Китаю, хлопець на кожному кроці вихваляє життя в ССРСР і, навпаки, гудить своєю батьківщину. Однак ніхто його нікуди не викликає, ніхто не допитус, ніхто не виключає з вишу. Як раніше вчився Бил Марш у Каліфорнійському університеті, так, ніби з ним нічого й не сталося, учиться й далі. Чи ж не «нещасний» він після цього? Зрозуміла річ, «нещасний»! І такий «нещасний», що над його долею слід би товаришці Литвинової не плакати, а ридма-ридати.

МАРТИН ЗАДЕКА

Не забувайте про передплату на „ВВ“

однієї частини 3-ї дивізії. В тій частині командантом був сотник Сікорський, що загинув під Базаром на Волині в другому Зимовому поході... Восени того року я переїхав до праці в Міністерстві Народної Освіти. З армії УНР був звільнений на підставі лікарських свідоцтв.

20 листопада 1920 р. ми переїхали до Польщі й жили разом в Ченстохові до червня 1921 року. В червні 1921 р. я з Леонідом переїжджаємо до Луцька на Волині, де я починаю працю вчителя, а Леонід працює в канцелярії адвоката Черевко... В квітні 1922 р., як члена Просвіти, польська поліція арештувала Леоніда й вислала до табору в Каліші. На інтервенцію Леоніда звільнили, але на мою пораду він на Волинь не повернувся, а нелегально перейшов кордон Чехо-Словацьчини...

Останній раз бачився з Леонідом в січні й лютому 1945 року, коли і місяць жив у Братиславі; бував у нього в домі кожного дня. Мав листи і з санаторії в Швайцарії...

В Подєбрадах я застав Леоніда Марковича, коли він вже перебув там більше року, склав матуру й учився студентом хеміко-технологічного відділу інженерного факультету Української Господарчої Академії. Він встиг уже стати її асистентом («допомоговою силою») при катедрі фізики доц. В. М. Лисянського.

Крім цього, Л. Мосендз безплатно вчив дітей лекторського персоналу Академії (Лисянських, Чернявських, Садовських, Вікула, Коберського, Чередіва, Івасюка). Як учителя цієї школи його дуже хвалили проф. О. В. Вліньський з дружиною, Б. Лисянський, М. Вікул і інші. Дітвора до нього горнулася і вчилися наввипередки.

Крім матури, він встиг перекласти «Неорганічну хемію» проф. Форманека, яка була прийнята підручником для студентів в Чеській техніці в Празі і в Академії. Доц. М. Вікул відповідав за точність того перекладу.

Леонід Маркович знаходив також час на видавничтво студентів Академії й активну участь в «Подєбрадці» — студентському гумористичному журналі.

Ближче я впізнав Леоніда Марковича після другого року навчання в Академії, коли він склав перший державний іспит і вже називався кандидат-інженером (за чеськими правилами). Після складення цього іспиту студенти-хеміки вибирали дисципліну, з якої вони намірялися спеціалізуватись. У тому році інженерний факультет поширив обсяг хемічного відділу на технологію нафти, як окрему дисципліну, по якій можна було спеціалізуватись. Виклади й лабораторії з нафтодериватів також побільшили.

Десь наприкінці травня до мене зайшли Л. Мосендз та Михайло Селешко. Обидва відвідувачі заявили, що бажають спеціалізуватись з нафти. Я відповів, що М. Селешка я розумію — «йому» Борислав сміється, а Вам, Мосендзе, краще вибрати інший фах, бо: по нафті доведеться складати два зайвих предмети, а головне поважнішої літератури, яка необхідна при проектуванні, на українській, московській, чеській, загалом слов'янських мовах нема і треба буде користуватись німецькою чи англійською мовами, якими Ви напевно не читаете». На це Мосендз задиркувато сказав: «До осені я вивчу німецьку, а що не дотягну, «турок» (показав на Селешку) допоможу». Рішучість молодика мене трохи здивувала, хоч не здалась

Листи з Австралії

Під австралійським сонцем

Вас. ОНУФРІВНКО

Як наші одружуються

Один знайомий говорив років п'ять тому, що його діти поодружуються з українцями. Не лише говорив, а запевняв. Донька років два чи три тому одружилася з австралійцем. Син ще не одружений — ніяк не знайде пари, хоча роки наслідують на плечі і нагадують про потребу одружуватись, поки не пізно, з такою настирливістю, з якою Шекспір у своїх сонетах осуджував самотину...

Цікаво, чи багато українських молодих людей в Австралії поодружувалися з не-українцями? При відсутності статистики доводиться робити хоч поверховий огляд знайомих молодих людей знайомих своїх та знайомих своїх знайомих, та брати під увагу чуте й читане. І після цього приходило до не-виразного висновку: може, багато, а, може, й не дуже багато. Слово «багато» не дуже чітко означає кількість. Для дитини багато — це, скажім, жменя цукерок або три груші. Для дорослого багато — це кілька тисяч фунтів у банку, хата, авто й добра праця. Можна було б застосувати ту методу, яку в вільному світі вживають для визначення публічної думки в якійсь справі: опитування і класифікація думок та підрахунок.

Багато, чи не багато, а є той факт, що серед наших знайомих все частіше зустрічаються молоді люди, які поодружувалися з чужинцями. Ді Нитченко розповідав на з'їзді письменників та журналістів у Мелборні в минулому році про українця, який одружився з чорношкірою австралійкою. Хлопчик-мішанець вважає себе українцем, знає «Отче наш» і доброю українською мовою декламує «Мені тринадцятий минало...» Що ви на це скажете? Очевидно, що цінителі чистоти раси прийдуть у священний гнів і такого українця спшуть із книг українського народу. Але біда з цінителями чистих рас та, що самі вони чистенько походять бисибатька-знають з кого. Те саме, врешті, що й з багатьма нашими націоналістами, які, проповідуючи далі ідею чистоти української нації, самі поодружувалися з чужинцями.

Недавно мені розповідали про одну рдину, в якій обидва сини поодружувалися з чужинцями. Одна невистка — малтійка, друга — австралійка. Розповідали про перебіг весілля, про гостей, про страви, і від розповіді робилося й смішно, й боляче.

Один знайомий націоналіст, прихильник бандерівщини, з надмірної любови до української нації прийшов до переконня, що всі українські дівчата — це «шмати», які лише високо деруть носи догори. Одружився з австралійкою. Має доньку, дружина вже трохи говорить по-українському... І хто знає: може він з цією простою, доброю австралійкою проживе життя щасливіше, аніж із якоюсь молодого відьмою українського роду.

Я особисто не осуджую тих, що одружуються з чужинцями. Щастя людини — це те, заради чого вона живе. І якщо щось закохався в грекчи турка, — нехай собі на здоров'я кохається й одружиться, нехай собі живуть у згоді та любові. Краще нехай живе добре з чужинцем чи чужинкою, ніж погано з українцем чи українкою.

В урочистих випадках — на святах переважно, дозволяється говорити таке, як «наша українська жінка має найвищі моральні чесноти» і т. д.

Потрапивши в умови, відмінні від тих, у яких та чи інша людина перебувала й виховувалася, вона з часом поводиться по-іншому. Те саме і з жінками, і з чоловіками. А про молоді нема що говорити, — вона мимоволі навчається того, що бачить навколо себе. Нехай мене критикують за мої погляди найгостріше, але я далі вважаю, що вічних моральних приписів не було й не буде, що вони є витвором тих чи інших умов. Звичайно, що між моральними приписами й самими умовами існує живий зв'язок: приписи впливають на умови, а умови — на

хвалькуватістю. Мусив відповісти тим часом згодою, яка, звичайно, восени могла ще змінитися.

(Далі буде)

приписи. Але коли докопатися до глибини, коли домотатися до середини цього соціологічного клубка, тоді побачимо, що моральні приписи створилися пізніше за людину, за суспільство.

Те, що було добре двісті років тому, — може бути погане сьогодні, і немає чого за ним плакати.

Головна причина того, що наша молодь частіше одружиться з чужинцями й чужинцями та що сьогодні молодь переважно не рахується з волею батьків. Це річ для мене цілком зрозуміла: молодь стає самостійною в чотирнадцять років, можливо, трохи пізніше в окремих випадках. Молодь, як би хто її не одіював, сьогодні набагато розумніша за молодь пів сотні років тому. Вчителі, соціологи, поліція, священники приходять до висновку, що молодь в наші часи дозріває (зокрема дівчата) значно раніше, ніж дозрівала пів сотні років тому. Й ось ця молода людина вже в шкільному віці самостійно визначає свою дальшу долю: хоче вона вчитися, чи ні, хоче працювати там, чи деінде. Якщо колись батько «пристроював» сина чи дочку до чогось, то сьогодні це виходить із моди.

Я не вірю в те, що, скажім, якийсь наш полтавський земляк дуже щасливий від того, що його два сини поодружувалися з чужинцями. Не вірю я й у те, що він давав на це згоду. Зате вірю в те, що ніхто в нього згоди не питав, а сталося все просто: син одного дня сказав, що він одружиться, привіз із собою дівчину, з якою любить, і визначив день, коли хоче відбутися весілля. Очевидно, що батько запитався, якою мовою буде говорити з невісткою, якою мовою говоритимуть внуки... Що відповів на це син, тяжко вгадати.

Одна полтавська землячка, син якої одружився з австралійкою, говорила моїй дружині:

— Невистка не хоче, щоб дитина говорила по-українському. Ну, а куди ж це годиться? Прийдуть у гості, я почну говорити до дитини, воно нічого не розуміє, та ще подумає, що я — чорт...

Батьків у наші часи при одруженні, вірніше, при виборі пари переважно не питаються. Навіть такі труднощі, як релігійні різниці, не стають на перешкоді в одруженні: про це, правда, молоді домовляються між собою (якщо обое дуже релігійні люди).

Другою причиною, чому наші хлопці й дівчата одружуються з чужинцями й чужинцями, є специфіка самого життя. Української «вулиці» ми не маємо. Ще сякою-такою «вулицею» може бути якась організація (Пласт, СУМ, ОДУМ). Але поза тим три чверти молоді не має й цієї «вулиці», не має де зустрітися з молоддю свого віку. Зате на праці, в школі, через знайомих знайомиться з тими, хто трапляється.

Ми, дорослі, з дурости або з егоїзму, вважаємо, що молодь мусить у всьому нас слухатися, і це й наслідували, так немов би ми самі в усьому слухалися та наслідували своїх батьків. Я пригадую одну пані, яка за чаркою любила говорити:

— Ох, і любила ж я погуляти, як була молодою!..

(Закінчення на 8-й сторінці)

Дивлячись в загоризоння

(Закінчення з 4-ї сторінки)

ли по 21 фунту. Дуже багато українців, особливо в Галіфаксі, підтримали своїми скромними внесками фундацію видання. Досить жваво також відгукнулися й українці Лондону, відразу ж після доповіді подаючи й частково виплачуючи задекларовані суми.

Середовище «Українських вістей» в минулому дуже активно включилося в різні видавничі заходи, проте, на жаль, ми не уділяли належної уваги «Енциклопедії Українознавства». Нашої допомоги потрібно. Чи то внесками до фундації, чи передплатою ми мусимо задемонструвати групі науковців своє признание за те, що вони весь час дивилися в ЗАГОРИЗОННЯ української справи і не допустили до перенесення політичного поділу на свій форум.

Ворога відчутно вдарено і ворог зойкнув. Давайте ж посилюмо наступний удар.

Віт. БЕНДЕР

3 приводу совєтської антирелігійної пропаганди

(Закінчення з 2-ї сторінки)

Якщо відповідають дійсності крикливі заперечення совєтських антирелігійних пропагандистів, що безбожницький табір має в своїх руках всю силу наукової правди, а віруючі є жертвами антинаукового, дикунського обману, то чому в СРСР захисники релігійних поглядів не мають права оборонятися? Адже у вільному обміні думками найкраще виявляти істину.

Безбожники такого виявлення істини бояться, бо вона не по їхньому боці.

СОВЄТСЬКИЙ АТЕЇЗМ СТУРБОВАНИЙ

На VIII з'їзді комуністичної партії, який відбувся в Москві 18.-23. березня 1919 року під наглядом самого большевицького «генія революції» Леніна в «області релігійних відносин», було ухвалено і записано в резолюції, що комуністична партія «організує... найширшу науково-освітню й антирелігійну пропаганду», але, як сказано далі, «при цьому необхідно старанно уникати будь-якого ображення почуття віруючих... І щоб це розумілося з «острахом» в застосуванні чогось іншого супроти віруючих, той же з'їзд у своїй резолюції додає ще й таке: «...особи, які посягають на свободу віри і богослуження для громадян всіх віросповідань повинні бути піддані суворому покаранню...». Та «гарні» слова резолюції VIII московського з'їзду комуністичної партії були оманною і словоблуддям.

На українських землях в роки т. зв. «становлення» совєтської влади, що завершувалося колективізацією, комуністична російська влада люту вживала супроти вірних усіх віросповідань найжорстокішіх переслідувань. Не говоримо вже окремо про вірних, священників, монахів, монашок, ієрархів Української Автокефальної Православної Церкви, бо всьому світові відомо, як жорстоко розправилася з ними московська комуністична партія. Їх розстрілювали, засилали в найдавніші кутки Півночі. Табори примусової, каторжної праці в Сибіру переповнювалися і до наших днів переповнені тими, хто вірив у добро, правду, справедливість, совість, любов, самопожертву! Проповідники «соціалістичної справедливості й гуманізму» відбирали в людей життя тільки тому, що вони вірили в Творця світу цього — Бога.

Чи зачіпало «правосуддя» країни, що «будувала найсправедливіший лад» на землі, тих, хто, «потоптавши закон», не тільки ображали почуття віруючих, але й фізично винищували їх? Чи покарали злочинців-атеїстів? Ні! Ніколи їх комуністична влада й не думала кара-

ти. Це ж бо були й є її передові загни. Це ж бо були й є її передові загни.

Але віру в Бога українського народу вони не вбили...

Сьогодні, в добу лету людини в космос, совєтські пропагандисти атеїзму намагаються всіляко пояснити «повернення» широких мас населення до релігії. Журнал «Вопросы Философии» (ч. 3, 1961 року) в своїй статті «Про конкретність у вивченні й переборенні релігійних віджитків» говорять, наприклад, таке:

«Тяжкі випробовування вітчизняної війни від'ємно відбилися на рух широких мас до атеїзму. Загибель рідних і близьких, страждання і горе мільйонів не могли не викликати у відомій частині трудящих повороту до релігії, повернути надію на допомогу надприродних сил. В повоєнний період спостерігалось деяке похвалення релігійних настроїв і забобонів серед частини трудящих. Активізація діяльності релігійників, слабкість атеїстичної пропаганди мали своїм наслідком відносний ріст кількості віруючих...».

Совєтські пропагандисти добре розуміють у чому, фактично, справа. Але їм наказують і вони «шукать» за причинами пробудження й ширення релігійності в умовах феодальних або патріархальних відносин, у яких раніше жили народи Середньої Азії чи народності Сибіру.

В Молдавії, Західній Україні, Західній Білорусі, Литві, Латвії, Естонії, на їхню думку, діють реакціонери-католики, які «намагаються зберегти націоналістично-релігійну свідомість». На решту земель, вони вважають, впливає капіталістичний світ, зокрема, буржуазна пропаганда підживлює релігійні передуси передаванням релігійних бесід народам СРСР на їхніх рідних мовах через «Голос Америки», «Вільну Європу» та інші радіостанції. «Церковники й сектанти, активізуючись, вживають різні старанно продумані форми й методи втягання людей у релігійні організації. Вони модернізують релігійну ідеологію...».

В тій же статті журналу «Вопросы Философии» говориться, що «активними розповсюджувачами релігійних ідей є монастирі. Між іншими особливо впливовими є монастирі землі української Києво-Печерська лавра і Почаївська лавра. Від самого початку свого існування вони були такими. І шанувалися так, як і тепер, не тільки народом України, але й іншими.

Пропагандисти добилися навіть до того, що кажуть, мовляв, «пропаганда атеїзму ведеться серед невіруючих...».

віруючі ж часто залишаються поза впливами...».

Натомість академік Марк Мітін іншої думки щодо причин поширення релігійності серед мас населення. В своїй книзі «Філософія і сучасність» він каже, що «всі пояснення вчених і безбожників непереконливі». Щоправда, для нього релігія заперечується «летом» Гагаріна в космос. Та чи треба було совєтській антирелігійній пропаганді більше сорока років інтенсивно працювати, щоб тепер устами свого академіка проголосити собі «вирок»? Навіщо тратити час у шуканні, фантазуванні причин розповсюдження релігії? Чи не краще пошукати за причинами ненависти совєтського устрою до неї і про це голосно заявити? Кожний це знайде, від найви-

шого совєтського ієрарха починаючи і системою життя, як такого, кінчаючи. Віра є вічна! Кожна освічена людина знає з історії, якого переслідування зазнавали християни в часи Римської імперії. А що було в роки «становлення» совєтської влади? Християн винищували, їхні церкви з волі ЦК ВКП(б) обертали в стайні, склади збіжжя або музеї антирелігійні.

Та дехто з совєтських активістів таки зрозумів істину. Як писала «Комсомольская правда», — активні комсомольці-атеїсти Буковини, «зі страху, що туди може проникнути церковний дух... вішають замки на дверях свого клубу... Часи міняються. Міняють свої місця і замки.

М. ВІРНИЙ

Юл. МОВЧАН

З В І Д У С І Л Ь

ДЕЩО ПРО ОБОЛОНКУ ЗЕМЛІ

В час, коли людство і наука так захопилися вивченням міжпланетних просторів і самих планет, не варто також забувати і нашої «матері Землі». Не було б Землі — не було б і нас, і тоді, зрозуміло, не було б кому літати в стратосферу, плянувати лети на Місяць, Марс і т. д. Тим більше, про нашу Землю наука ще й досі знає не так вже і багато.

Згідно геологічної класифікації, наша Земля складається з таких основних трьох шарів чи частин: кори, оболонки та ядра Землі. В «УВ» ч. 13(1439) за 26. 3. 1961 р. ми вже коротко згадали про кору Землі. Тепер дещо коротко згадаємо про другий шар Землі — її «оболонку», яка міститься між корою та ядром.

Лежить оболонка на глибині від 30-50 до 2 900 кілометрів від поверхні. Склад маси її ще недостатньо з'ясований. Існує думка, що верхні шари оболонки на глибині до 1 200 кілометрів від поверхні Землі складені пересічно з важких силікатів, серед яких найбільш поширеними є мінерали олівін та піроксани. Глибше оболонка складається з сульфідів та окисів металів, переважно заліза та магнію.

В межах оболонки Землі відбуваються складні процеси, що відіграють важливу роль в геологічних явищах і, зокрема, в розвитку земної кори. Серед цих процесів особливо важливою диференціація або перерозподіл речовин, що відбувається при умовах змінних висот температури і тиску. При цьому, зменшується або збільшується обсяг, залезно від тиску, і міняються властивості речовин.

Але диференціація речовин та переміщення мас в оболонці Землі відбувається також і на великих глибинах. Про це свідчать т. зв. глибокофокусні землетруси. Наприклад, відомі землетруси, центри яких розміщені на глибинах близько 900 кілометрів від поверхні Землі.

Геологічні зміни в оболонці Землі нерозривно зв'язані з усіма явищами, що відбуваються в земній корі, і безпосередньо впливають на них. У цих змінах полягають причини землетрусів, вулканічної діяльності, переміщення берегової лінії морів та океанів, гороутворення і зв'язані з ними процеси, які невинно змінюють лиця Землі. («Ми і світ»)

ЯК НАЦИСТИ ДУПИЛИ ЛЮДЕЙ. СПОГАДИ ОЧЕВИДЦЯ

Хоч з нас кожен знає або чув про масове душення людей в камерах, яке практикували німецькі нацисти під час війни, проте, мабуть, не кожен обізнаний з «механікою» цього жахливого «діла», яке буде вічним прокляттям на адресу звірородного гітлерівського режиму. Нижче в скороченому вигляді

3 НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН у США

ДОПОВІДЬ Д-РА ЯРОСЛАВА ТУРКАЛО:

„Враження з подорожі навколо світу — Далекій Схід, Індія, Близький Схід, Європа“

Д-р Ярослав Туркало, який влітку 1960 р. відбув подорож навколо світу, на засіданні УВАН у США 29. січня 1961 року поділявся своїми враженнями з подорожі, ілюструючи доповідь фотографіями, приблизно, з 30-ти країн.

Цікаві були фотографії з Японії. Особливо цікаві фотографії японських храмів у м. Нікко з детальними різьби і прикрас на стінах, банях і колонах цих

подаємо передрук з газети «Новий шлях» за 13. травня ц. р. опису газування людей в одному з гітлерівських концентраційних таборів, який написав на основі спогаду учасника того газування д-ра М. Нейшлі магістер Вол. Бучачський.

«Кілька днів пізніше приїхав до таборової брами новий поїзд, заповнений жидами з Угорщини... Це був перший раз, коли д-р Нейшлі бачив, як відбувалася процедура газування в Освенцімі.

Під сильною ескортою всі в'язні ввійшли через браму на широке подвір'я крематорії, а потім бетонними сходами зійшли в підземельну залу, в якій могло вміститися 3 000 осіб. При вході виднілися в кількох мовах таблиці: «Місце купілі і дезинфекції». Цей напис заспокоїв усіх і люди без тривоги ввійшли в залу. Там над рядами лавок висіли номеровані гаки. Написи в різних мовах оголошували, щоб усі особи розібралися до гола і свої речі, зв'язані в клунок, повісили на гаки і число запам'ятали, аби при виході з купілі не було непорозумінь. Люди з помітним неспокоєм розібралися і згідно наказу зв'язували речі та числа гаків запам'ятавали.

Потім військова варта відкрила широкі дубові двері і ціла майже тритисячна громада на наказ ввійшла в іншу велику, ясно освітлену, але зовсім порожню залу. Вартові негайно замкнули двері, а світло зовні загасили. В ту саму хвилину на подвір'я в'їхало авто, з якого виїшов офіцер СС-ів і санитар, який тримав у руках чотири зелені бляшані коробки. Вони наділи протигазні маски, відкрили накривку на даху залі і через цей отвір всипали в неї з відчинених коробок отруйний цикльон. Цей цикльон при поєднанні з повітрям негайно витворює газ, який вбиває людину впродовж 5-ти хвилин.

Газові каги чекали для певності ще дальших 5 хвилин і спокійно відійшли, відбравши життя майже 3 тисячам невинних жертв. Після 20 хвилин за допомогою вентиляторів усунули з залі отруйний газ, а вартові в газових масках відчинили двері залі. Повний грози і жаху вид показався в середині газової камери. Тому що отруйний газ починав діяти зі споду, нещасні жертви спиналися по плечах сусідів щораз вище, щоб їх газ не досягнув. Яка страшна боротьба за продовження життя на кілька хвилин...

Потім обслуга крематорії почала обливати трупи струями води, витягати золоті зуби, здирати з тіл вартісні речі. Згодом перевозили тіла в крематорію. В кожній крематорії було 15 печей і тому щоденно вони могли спалити кілька тисяч людей. З них залишалася тільки купа попелу, яку обслуга крематорії вивозила вантажними автами і висипала в Вислу, віддаленої від табору два кілометра.

Василь ОНУФРІЄНКО

СИМОН ПЕТЛЮРА

(Продовження з попереднього числа)

5.

Це ти підслала убивцю свого на Петлюру.
Хіба ти дивитись спокійно на нього могла,
На що непохитну, неначе гранітну, фігуру,
На силу, на вираз рішучий ясного чола?
На віру його в перемогу правдивого діла,
На працю невтомну, на ту непохитну любов,
Якою душа його полум'ям буйним горіла,
З якою бої він — і радощі, й муки — пройшов.
О, ні, ти не вбила його у Парижі, не вбила,
І спокою в смерті його не знайшла ти собі,
Бо він не один, бо за ним не розгромлена сила
Людей, загартованих в праці, в тяжкій боротьбі.
До тебе ненависть росла і росте, і ростиме,
І муки від тебе потроюють вибухлий гнів.
Шалій же у лоті! — Народ за Петлюрою йтиме,
Його заповіді пішли від батьків до синів.
Це сталося не диво, що смерть його більшим зробила,
Що стали дорожчими обриси мертві лиця,

Бо тіло лише забірає з собою могила
Від чесного лицаря, друга, вождя і борця.

Величні діла залишаються тут між живими
І зорями сяють слова заповітів живим:
Не кидайте зброї, мечами своїми ясними
Виборюйте землю, виборюйте батьківський дім!

6.

Хилились важко, наче крила,
Над тілом рідні прапори,
І сонце золотом росило
Лице заквітчане згори.

Морозом зімкнуті повіки —
Життя нежданний перелом...
А десь степи шуміли й ріки,
І мріяв Київ над Дніпром

Про дні, як покликком металів
Загнали в буряній імлі
Грімкі слова універсалів —
Законів вільної землі,

Про дні, коли Софійські дзвони
Свободи вістку рознесли,
І за колонами колон
До бою з ворогом пішли,

Коли, мов в давній хід Батиїв,
Потоком грізної води
Пішли обороняти Київ
Від кровожерної орди...

Пішли оборонять державу,
Здобути боєм із тюрми,
За волю, землю, давню славу
Ставали голими грудьми.

(Далі буде)

Свято Т. Г. Шевченка в Новому Ульмі

Серед сірих еміграційних буднів іноді бувають і ясні години. Такою ясною годиною в ново-ульмівській українській громаді були Шевченківські свята.

З ініціативи декількох громадян був створений святочиний Шевченківський комітет для вшанування ювілею великого поета-пророка Т. Гр. Шевченка. Комітет, що складався з 5-ти осіб, запланував кілька імпрез і заживізував усю громаду оселі до підготовки цього свята так, що вся молодь оселі, дорослі і старші віком узяли найактивнішу участь у святкуваннях.

Комітет в першу чергу звернувся до місцевих організацій та до громадян із закликом-відозвою про матеріальну допомогу й активнішу участь усіх у цьому знаменному святі. Громадянство щиро відгукнулося на заклики комітету і була створена відповідна фінансова база, яка сприяла завданням комітету.

Треба відзначити, що в склад комітету було запрошено також відомого оперного диригента В. Є. Гавриленка, який погодився підготувати до імпрези місцевий хор і провадити його. Праця і зусилля диригента, як завжди, так і на цей раз, увінчалася успіхом. Хор був на високому рівні.

Отож «Громада великий чоловік» — це гасло і тут підтвердилося. Громада, на чолі якої стоїть комітет, уже влаштувала дві академії. Перша відбулася 23. квітня ц. р. з такою програмою: реферат про життя і творчість Т. Шевченка — І. Богомаз; хор — «Думи мої...», «По діброві вітер віє» і «Заповіт»; деклямації з творів Т. Шевченка — «Мені 13-й минуло» — О. Ляшук, «Сон» (уривок) — Н. Шамшура, «Розрита могила» — Л. Шамшура і «Мені однаково» — Нестор Багрянний.

Вся програма відбувалася в українській мові з участю великої кількості ук-

раїнського громадянства та німецьких гостей.

Друга академія-концерт була розрахована на ширшу репрезентацію. Видрукувано запрошення і програму, що її вклав диригент В. Є. Гавриленко. Заздалегідь запрошення і програми розіслано до німецьких установ, урядовцям та знаним особистостям Ульму й Нового Ульму. Своєчасно подбали про відповідне приміщення-залю.

14. травня ц. р. — велике приміщення вивопнене чужинцями й українцями — відбувся концерт-академія роковин Т. Шевченка. Академію відкрив П. Прокопів, вітаючи гостей в німецькій мові й українців, з'ясував значення цього свята.

В глибині сцени, на високому п'єдесталі погруддя Т. Г. Шевченка, а по боках дати «1861-1961». Над погруддям перехрещено два жовто-блакитних прапори, а над ними тризуб. Ближче до авансцени вишукувалася хор в українських строях. Перед хором юнак Ляшук в українському строї деклямує в німецькій мові «Заповіт» Шевченка, по закінченні якого, під керівництвом відомого не лише українцям, а й добрознатним німцям (керує німецьким чоловічим хором) диригента проф. В. Є. Гавриленка, спочатку піяно лагідно, а потім грізно понеслися на залю звуки «Заповіту».

В. Вацк в півгодинному рефераті в німецькій мові познайомив чужинців з історією України та ролю Т. Г. Шевченка в відродженні нації.

На цьому й закінчилася офіційна частина академії та розпочалася художня.

Мішаний хор майстерно виконав кілька пісень на слова Т. Шевченка, а саме: «Одинокий човен», муз. Кохановського; «По діброві вітер віє» — гармонізація В. Є. Гавриленка; «На вгороді коло броду» — народня пісня; «Сонце заходить» — народня пісня.

Потім молодечий дівочий хор провів інсценізацію на слова Шевченка, гармонізацію В. Гавриленка «Садок вишневий». Деклямувала в німецькій мові панна Л. Мартинець. «Ой одна я одна» — дівочий хор. «Мені однаково» в німецькій мові продеклямувала панна М. Баб'як (як панночка Ліля, так і панночка Марта знані нашим читачам, як активні пластунки в пластовому гуртку «Дніпрова Чайка» в Новому Ульмі); «Ой стрічечка до стрічечки» — виконав дівочий хор. Крім того, деклямували: панна Х. Шібель — «Гамалія» Шевченка в німецькій мові і І. П. Богомаз в українській мові — «Як би ви знали панничі».

Обидві академії пройшли дуже добре. Особливо глядачі супроводили бурхливими оплесками інсценізацію.

Німецькі місцеві часописи також гарно відгукнулися на академію-концерт аж у чотирьох великого розміру дописах. На жаль, треба ствердити, що німецькі кореспонденти й їхні часописи ще й до цього часу не розрізняють українців, білорусів і росіян. А тому треба частіше влаштовувати різного роду імпрези та ознайомлювати чужинців з історією України.

Ново-ульмівська громада ще на цьому не закінчила святкування ювілею Т. Г. Шевченка. Діти оселі (організація Пласти) готують п'єсу з життя свого любимого поета на 3 дії під назвою «Кобзарєва гостина». Побажаємо ж їм провести це свято на високому рівні, а всіх дорослих просимо взяти в цій імпрезі масову участь.

І. Б.

Складайте на Пресовий фонд «УВ»!

„Враження з подорожі навколо світу...“

(Закінчення з 6-ї сторінки)

льовничіших міст світу Гонконгу, порту Сінгапур, Сайгону (столиці В'єтнаму).

Панорами — Індії з її величними храмами і гробницями (наприклад, славетний Тадж Магал), вуличні сцени з Калькутти, Нью-Делі, сцени на святій для індусів річці Ганг. Д-р Туркало коротко подав свої враження з Індії, цієї загадкової країни з величезною людністю, але ще мало організованої, з примітивізмом у багатьох відношеннях. Фізична інертність, нехті до праці, бруд, пошесті — все це впадає в око приїжджому, так само як і залишки поганства, культивування корови й мавпи, як священних тварин, своєрідний похорон мерців — спалювання і звалювання рештків недопалених мерців у річку.

Доповідач розповів про мало відому

На наступ ворога супроти українського визвольного фронту відповідаємо ще інтенсивнішою розбудовою вільної української демократичної преси

„Наша преса є виявом волі й творчого, могутнього духу вчорашніх недомучених сталінських, комуністичних рабів підмосковських. А тримається вона на запроцьованих копійках політичної української еміграції, на центрах і пфенігах високодейних і високоморальних, до кінця своєму народові відданих людей.“

І. БАГРЯНИЙ

НІМЕЧЧИНА:

Лаврентій А.	30 нм
Інж. Пігідо Ф. П.	20 ->
Інж. Лиховий І. І.	20 ->
І. К.	20 ->
Француженко М.	20 ->
І. М.	10 ->
Проф. Гловінський Є.	10 ->
Я. В.	10 ->
Мартинець Прокоп	8 ->
Якименко А.	8 ->

ГОЛЛЯНДІЯ:

Герасименко Віктор	15 гульденів
--------------------	--------------

США:

Вулгаїв Петро	10 дол.
Колдун Микола	3 ->
Стожальський І.	3 ->
Кайдан Іван	3 ->
Кириленко Д.	1 ->

АВСТРАЛІЯ:

Криволап Сергій	5:00:00
М. В.	0:10:00

Збірщик Б. Я.

К. А.	2:00:00
Д. Г.	2:00:00
Ю. М.	2:00:00
Б. Я.	2:00:00
В. Ф.	2:00:00
Л. С.	1:00:00
А. К.	1:00:00
Л. Г.	1:00:00
Д. І.	1:00:00
Г. Д.	0:10:00
Ф. С.	0:10:00
Г. В.	0:10:00
О. А.	0:10:00
К. І.	0:10:00
Г. І.	0:10:00
Т. Д.	0:10:00
О. В.	0:10:00
П. І.	0:10:00
Д. Д.	0:10:00
Л. І.	0:10:00
Д. С.	0:10:00
З. І.	0:10:00
О. І.	0:05:00

Збірщик П. Іващенко

Головацький	2:00:00
Іващенко	1:00:00
Зіненко	1:00:00
Панченко	1:00:00
Пушків	1:00:00
Вринза	1:00:00
Калкатіно	1:00:00
О. Є.	1:00:00

БЕЛЬГІЯ:

Давиденко П.	300 б. фр.
Клименко Г.	100 ->
Сачко А.	70 ->

КАНАДА:

Відділ СУЖЕРО у Вінніпезі	25 дол.
Гарбуз Іван	1 ->

ФРАНЦІЯ:

Безкоровайний Д.	3500 фр. фр.
Гречаний А.	2000 ->
Зайкевич М.	2000 ->
Цюпак Г.	1000 ->
Большак І.	500 ->
Бахтин Л.	500 ->
Пасінік Ф.	500 ->
Самріянчук Анна	500 ->

АНГЛІЯ:

Тараненко	0:10:00
-----------	---------

Вест Бромвіч:

С. С.	1:00:00
П. П. і В. Б. разом	0:07:06

Форт Ньюгавен:

20 осіб разом	3:05:00
---------------	---------

Петерборо:

Рудик	1:00:00
Павленко, М'якитюк, Бартош,	
Масловський — по	0:10:00

Бедфорд:

Синявський	2:00:00
Т. Ф., Т. Н., Синявська, Яременко,	
Телелейко, Груль, Настенко — по	1:00:00

Джінгем:

Ярмак Я. і Ярмак Д. — по	0:10:00
Галі і Сапсай — по	0:05:00

Кембрідж:

Жижка	1:00:00
Корпан	0:10:00

Стокпорт:

Говорун	1:00:00
---------	---------

Лондон:

Отець А. Дубиновський, Пилипенко,	
Качкала, Буженко-Копитинський —	
по	1:00:00

З різних міст:

Зінченко Ф.	2:00:00
Хілобок	1:08:00
Діденко, Якимців, Клепач,	
Лосниця — по	1:00:00
Мицько	0:19:00
Юрко	0:10:00

Збірщикам і жертводавцям за віддану працю і щедрі пожертви висловлюємо спасибі. Ред. «УВ»

Читачі пишуть

Йона. Турки, озброївшись сокирами, ножами і чим попало вбивали всіх вірменів, не лишаючи ні дітей, ні старих.

Хоч американські вірмени зверталися з альярмом до всього культурного світу, щоб припинити цю масакру, але весь світ був байдужим до цього розпачу і до зойків мучеників.

З того часу минуло вже 45 років, але про це вся Європа ніколи і ніде не згадує. Забула. М. НОВОХАТЬКО, Антілія

Читаючи часопис «УВ» багато вже років, я часто зустрічаю інформації про те, що жидівські політичні і громадські діячі, як особисто, так і від своїх організацій, тут, у вільному Заході, ведуть пропаганду проти українських політичних і громадських діячів — живих і померлих — та взагалі проти всього українського народу, що нібито українські лідери й український нарід відповідальні за ріжні жидівські погроми, починаючи з середньовіччя і по сьогоднішній день.

Дуже добре, що часопис «УВ» інформує своїх читачів про ріжного роду жидівські і московсько-большевицькі наклепи на український нарід. Нам, українцям, тут, на Заході, немає чим боротися проти цих наклепів. Ми не маємо своєї держави, не маємо армії чи поліції для захисту своєї правоти чи «прокурорів», як то має жидівська держава Ізраїль. Немає в нас і мільярдів, щоб ті наклепи на український нарід поборювати. Отож святе діло нашої преси всі ці наклепи відповідно висвітлювати і (Закінчення на 8-й сторінці)

О. ЗАПОРІЗЬКИЙ

СИБІР

(Продовження з попередніх чисел)

IV

Злоба породжує не ласку, а злобу,
З ненависти росте ненависть — не привіт.

Вони ж на рай хотіли обернути світ,
Жорстоку сіочи розпукку і журбу.
Злоба, як бумеранг, вернулася назад
І проти них самих свій скерувала яд.
І тіннями страхіть затьмарило добу.

Але прокляття злом породжених доктрин

Брутально від офір покори вимага.
...і знов злоба шаліє — торми, і тайга,
І розстріли і вожкість казематних стін.
І хоч весною дивно розцвітає сад,
Апостолам злости немає в тім принад:
У серці спопелив усе пекельний гін.

І серце згарище понуре. Тільки ж ні!
З руками, що по лікті обагрила кров,
Вони гукують гордо про красу обнів
І про блаженства у хваленній даліні.
Та, замість раю вигаданої доби,
Самі концтабори, та сльози, та гроби —
Безмежного зухвальства наслідки страшні.

Бо хто інакше розуміє все навкіл,
Того злости і гордості не зносить біс.
...і постріли в потилицю, і грим коліс
Вагонів заграбованих, що з міст і сіл
Везуть, везуть промінносердних у тайгу
Згинати голодом і працею в дуту
І ретязі на них сукати з їхніх жил.

І все ім'ям народу: бруд усіх підлот,
І жахи всіх катівень, і багно облуд...
І чинять над народом тим злочинний суд
(За яре прагнення до осяяних висот)
Його ж таки ім'ям... Але у глибині
Сердце відрізи їм не розстріляти, ні!
Злобу сторицею поверне їм народ.

Та затемнила глудз шаленства пелена,
І промінь істини її не пробива.
І марні людські всі оці мої слова:
З них тільки насміється гордість

навісна;
На слово правди, що до глибини вража,
Озлоблена і самовпевнена душа
Лише ненавистою відповідати зна.

Вогненних, Вседержителю, дай слів мені,
Щоб ними всім катам сумління пропекти
І щоб усі сніги сибірські і дрови
Згоріли в їхньому нещадному вогні!
І там, де стогони німі і камінь сліз,
— На Абакані, Діксоні — і скрізь, і скрізь,
— Садами радості щоб зашуміли дні.

(Закінчення в наступному числі)

ЦЕ і ТЕ

3 бльокнота спостережника

Лондон, п'ятниця 2. червня

В советських літературних журналах і газетах, що не сторінка, то обов'язково свіже повчання письменникам про методу «соцреалізму». Прочитавши одне, вас вже не турбують усі наступні, бо всі вони однакові і нудні. Але кілька місяців тому я таки присилував себе перечитувати всі виклади на цю тему. Що не кажіть, але советські наставники від літератури за ці 40 років добре вивчили стиль «подвійного говорення». Вся та балаканина, якщо не надавати певного значення окремим словам, виглядає дуже невинною, і навіть сприйнятливою. І коли спитати читача, що ж собою являє «соцреалізм», то на основі прочитаного він скаже небагато: показувати життя правдиво. Звичайно, про себе він думає конкретнішими категоріями, але нам ходить про правдиве тлумачення в дозволеніх в ССРСР рамках.

Найкраще, до цих пір, з цієї проблеми вив'язався Ол. Кофінка, слабенький, але досить відомий в Україні гуморист. Ось як він пояснив значення «соцреалізму» в одній із своїх гуморесок (переказую своїми словами): голова колгоспу загадує колгоспникам мазати й чепурити свою власну хату, і за це вписує їм трудовні. Проїжджаючи селом письменник, якщо він вірний методу соцреалізму, мусів би в своєму записнику занотувати для нового роману, що «колгоспне село щасливо будеється». Без кивоморгів і ясно.

Вже коли ми при темі життя в УССР, то варто коротко коментувати невелику нотатку, що появилася в «Робітничій газеті» за 16. травня. Одна жінка з Кадівки вирішила поїхати до Києва, до своїх родичів. З грудною дитиною вона доїхала до Луганського, де треба було пересісти на інший автобус. Під час чекання автобуса-експресу, дитина зморіла, і треба було змінити їй пелюшки. Жінка заклопоталася, почала оглядатися, де саме притулитися для такої «операції». А тут ще й валізки. Раптом до неї підходить молода дівчина і пропонує допомогу, запроваджує її в одну з кімнат автобусного двірця, і дитина щасливо перемотана.

І от про цей випадок пише республіканська газета. Редактори заподатливо вставляють нотатку в рамку, як новину надзвичайного значення, та ще й дають наголовок: «Така увага розчулює.» І це все в газеті, де 99% матеріялу

присвячується вже ніби виплеканій комуністичній людині!

Оце недавно йшов по вулиці, мимо кінотеатру, і мою увагу прикувала велика афіша. Рекламувався фільм «Гарячі години», а під словами «В головній ролі» метровими літерами було виведено: Дон Борисенко. З стін поглядала побільшена фотографія молодої людини з слав'янськими рисами обличчя. Борисенко... Ніколи не чув, ніколи не бачив. Фільм ніби французький, тема: дозвілля американського вояка (мабуть, на службі в Європі).

Дуже приємно зустріти на фронті театру наше типове національне прізвище. І дуже сумно, коли точно не знаєш, хто саме те прізвище носить. Можливо, хтось з наших читачів має повніші інформації? То хай напише. Не виключено, що він такий же «українець», як відомий на весь світ Сердж Симоненко, який за панібрата з усіма американськими мільонерами й політиками, але з яким з українців ще нікому не вдалося зустрітися.

На імпрезі, тиждень тому, до мене підійшов один передплатник «УВ» і почав жалітися на матеріяли одного автора. А в кінці, отим відомим зверхницьким, «начальствующим» тоном заявив, що якщо той автор і далі друкуватиметься, то він відмовиться від передплатування «УВ».

— Чому саме ви рішили прилякати мене? — в тон йому відповів я. — Чому ви говорите так, ніби газета виходить виключно для мене й я не можу обійтися без неї? Мені цілковито байдуже, купуватимете ви «УВ» чи ні. І взагалі я на все це свещу.

Що то психіка маси! Замість накинутись на мене, він виглядав дуже здивованим, якимось заскоченим. Напевно не міг з дива вийти, що погрозили відмовою від газети, а його, замість просити, наперед списали з передплатників.

Я певний, що він відмовився б від газети, якщо б його вмовляли. А так, два дні тому, передав мені гроші на дальшу передплату, щоб я доручив їх представникові «УВ», і про нелюбого автотора не сказав і слова.

Багато таких, що думають, ніби своєю участю в передплаті підтримують газету для когось, а не для себе. Найгірше те, що думають так ті, яким газета, своя, українська, найбільше потрібна. О. КЕЙ

Надіслані видання

«Соняшник», ілюстрований місячник для дітей. Редактор Петро Волинський. В-во «Нові дні», Торонто, Канада, рік V, чч. 49, 50, 51, 52, 53-54, 55-56, 57, 58-59 і 60; січень, лютий, березень, квітень, травень-червень, липень-серпень, вересень, жовтень-листопад і грудень 1960 р.; рік VI, чч. 61, 62 і 63; січень, лютий і березень 1961 р.

«Юні друзі», журнал для молоді. Редагує редакційна колегія СУБу, видає Союз Українців у Великобританії, рік V, чч. 5(29), вересень-жовтень 1959 р.; рік VI, чч. 1(31), 2(-32) і 3(33), січень-лютий, березень-квітень-травень і червень-липень 1960 р.; рік VII, ч. 1(34), січень-лютий 1961 р.

«Наше життя», видає Союз Українок Америки, Філадельфія (США), редагує колегія, рік XVI, ч. 11, грудень 1959 р.; XVII, чч. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 і 11, січень, лютий, березень, квітень, травень, червень, липень, вересень, жовтень, листопад і грудень 1960 р.; рік XVIII, чч. 1, 2 і 3, січень, лютий і березень 1961 р.

«Смолоскип», журнал української молоді і студентства, редагує редколегія. Філадельфія, рік XII, чч. 11(81), 12(82),

Шал щедринських героїв

(Закінчення з 1-ї сторінки)

Шевченко то на його смерть Некрасов написав вірша, в якому не можна спокійно, без хвилювання і без сліз, якщо хочете, прочитати ось ці слова:

«ЖИЛ ОСКОРЕБЛЯЕМЫЙ КАЖДЫМ НЕВЕЖДОЮ...»

Ми думаємо що до цих слів Некрасова в дискусії з «НРСловом» про великого Шевченка не треба нічого додавати.

Це про них сказано ще сто років тому.

13(83), 14(84) і 15(85), березень-квітень, травень-червень, липень-серпень, вересень-жовтень і листопад-грудень 1960 р.; рік XIII, ч. 16(86), січень-лютий 1961 рік.

«Відомості Генерального Церковного Управління УАПЦ у Великобританії», Лондон, рік XI, чч. 1-2(111-112), 3-4(113-114), 5-6-7(115-116-117), 8-9(118-119) і 10-11-12(120-121-122), січень-лютий, березень-квітень, травень-червень-липень, серпень-вересень і жовтень-листопад-грудень 1960 р.; рік XII чч. 1-2(123-124) і 3-4-5(125-126-127), січень-лютий і березень-квітень-травень 1961 р.

«Голос Спасителя», видають отці Редemptористи, Йоркстон (Канада), рік XXXII, чч. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7-8, 9, 10, 11, і 12, січень, лютий, березень, квітень, травень, червень, липень-серпень, вересень, жовтень, листопад і грудень 1960 р.; рік XXXIII, чч. 1, 2, 3 і 4, січень, лютий, березень і квітень 1961 р.

(Закінчення з 7-ї сторінки)

збирати їх для майбутньої історії. Прийде ж час, коли ми «діждемося свого Вашингтона з його праведним законом...» і будемо мати своїх прокурорів, своїх суддів. Ввесь народ стане свідками, коли будемо судити всяких «айхманів», які на протязі понад 300 років, а особливо в ХХ сторіччі, поповнювали геноцид супроти нашого народу, жили паразитами нашої нації та допомагали колонізаторам нищити український народ.

Прийде час, коли Україна запитає, хто винен у тому, що декілька сторіч найбільша по населенню в Східній Європі нація налічує тепер усього лише 32 мільйони; чого вона сьогодні така

Як наші одружуються

(Закінчення з 5-ї сторінки)

— А що б ви робили, коли б і дочка почала вас наслідувати? — питався я.

— Е, боронь, Боже! Я б їй і волосся обірвала!..

Врешті, донька її недавно виїшла заміж і, на щастя, з цілим волоссям.

Молодь сьогодні має величезні можливості спостерігати подружнє життя: дома, в кіно, в книжках, серед знайомих, у пресі тощо. І вона, в тому числі й наша молодь, бачить, що основою щасливого подружнього життя є передовсім любов. Якщо дехто женеться ще за матеріяльними достатками, то більшість, мабуть, вважає, що багатство — справа «наживна», приходить із часом. Щасливі подружжя й гарні діти там, де між батьками є любов. Ну, і звичайно, не слід забувати, що молодь на всі речі дивиться іншими очима, ніж дорослі. «Любов — зла, полюбиш і козла» — каже приказка. Якщо хтось із молоді закохався в чужинця чи чужинку — немає потреби їх розбивати й доказувати, що одруження з українцем чи українкою буде щасливіше. Гарантії на це немає ніякої. Скільки нещасливих подружжя є серед нас!.. Врешті, тяжко згадувати, що було б, коли б сталося отак, а не отак... Скажимо, одруження ревного греко-католика з ревною православною — це вже гарантоване нещастя, і поки одна якась сто-

рона вгнеться, мине багато часу. Як-що ще вгнеться, а коли ні? Хата перетвориться на пекло, що правда, українське.

Хоча родина й є важливою суспільною клітиною, однак, одруження молодої дівчини чи молодого хлопця — це справа персональна, і якщо в цій клітині немає щастя, то й вартість її для суспільства невелика. Принаймні для мене приємніше дивитися на українця й австралійку, які живуть у дружбі й любові, аніж на двох українців, що гризуться, мов собаки.

Один мій дуже близький приятель, відомий журналіст і письменник, кілька років тому одружився з французькою. Я б хотів, щоб у всіх родинах панувала така згода й любов, як між ними!

До читачів. Дехто із читачів «Українських вістей» давав мені знати про те, що я свої листи з Австралії пишу на коліні, належко їх не опрацюю. Тут, по-моєму, деяке непорозуміння. Лист — це не літературний твір, не стаття, не поезія. Я пишу те, що думаю, в такій формі, в якій звичайно пишеться лист. Я не претендую на вирішення чи на глибоке дослідження проблем. Я їх лише насвітлюю із свого погляду та подаю на обговорення.

Вас. ОНУФРІЄНКО

† Йосип СКУРАТО

З невимовним сумом повідомляю рідних, друзів і знайомих, що 15. травня 1961 р. на 65-му році життя після довгої і тяжкої хвороби помер мій незабутній друг і чоловік

Йосип Костювич СКУРАТО (Шкуратов)

Покійний народився на Харківщині. Похований за всіма християнськими об-

рядами на цвинтарі Іджертон, Гуддерсфілд (Англія).

Всім тим, хто допоміг мені в тяжкій для мене хвилині, та проводили мого незабутнього чоловіка в останню дорогу, висловлюю найсердечнішу подяку.

Горем стужена дружина Ліна СКУРАТО

Замість квітки на свіжу могилу

В суботу 20. травня 1961 р. на цвинтарі Іджертон в місті Гуддерсфілд відбувся похорон бл. пам'яті Йосипа Скурата. Покійний був відомим українцем, довголітнім передплатником «УВ», організатором і головою відділу ДОБРУСу та філії Т-ва сприяння УНРаді в м. Гуддерсфілд. Останні роки свого життя, аж до хвороби, був активним членом Головної Управи ДОБРУСу у Великобританії.

Ще минулого року виступав з доповідями перед членами ДОБРУСу, членами Т-ва сприяння УНРаді й її прихильниками, закликаючи до національної свідомості, єдності, братерства й активної підтримки визвольних ідей на базі УНРаді.

Йосип Скурато був широковідомим і поважним українцем на терені Англії і тому проводити Небіжчика в останню дорогу у вічність зібралася чисельна громада не тільки з Гуддерсфілду, а і прибули ДОБРУСівці та члени Т-ва сприяння УНРаді з Брадфорду, Рочделю і Галіфаксу та ближчих околиць. Похоронну службу Богу відправив о. М.Хуторний у сослуженні дяка Іванюка та співом збірному хору. Домовину Небіжчика прикрили вінки та живі квіти, що були покладені від дружини Покійного, від Головної Управи ДОБРУСу, від місцевих відділів ДОБРУСу і Т-ва сприяння УНРаді й від фабрики, на якій с. п. Й. Скурато довгі роки працював.

По закінченню похоронної відправи та прощального слова о. М. Хуторного, писане слово, що наспіло від голови Представництва ВО УНРаді прочитав

Читачі пишуть

мала по населенню, хто її нищив і хто в цьому брав участь посередньо чи безпосередньо?

Обвинувають зараз українців у націоналізмі, а хіба жидівська нація менш націоналістична. Адже XIX сторіч вона жила серед чужих націй, але своєї мови і віри чи звичаїв не втратила й українці ніколи не випікали жидам очей за їхній націоналізм, як не випікають очей за націоналізм і росіянам. Українці ніколи не претендували на зверхність над іншими націями, ніколи не називали інших ні «холопами» ні «гоями» чи іншими образами.

Григорій СЛИНЬКО, Німеччина

Присутній ДОБРУСівець

Складайте на Пресовий фонд «УВ»!

Розшуки

Самшлю Шафорет розшукує Кохана Федра Максимовича, с. Воронків, Бориспольського р-ну, Київської обл., в 1949 р. лишився в Мюнхені (Німеччина). Хто б щось знав за його перебування, прошу писати на адресу «УВ» під ч. 37, С. III.

Розшукую рідних: Резніка Афанасія Григоровича, Євгенію, Івана, Павла, а також знайомих — із с. Сергіївка, Андриївського р-ну, Сталінської обл. (Донбас). Писати на адресу: Nikolai Resnik, (17a) Mannheim-Seckenheim, Breisacherstr. 13, West Deutschland.

Українські Вісті

Тижневик політики, культури і громадського життя

РЕДАКЦІЯ КОЛЕГІЯ

Адреса редакції й адміністрації

„UKRAINSKI WISTY“

13b Neu-Ulm/Donau, Schliebfach 32

Місячна передплата «УВ» в Німеччині, включно з пересилкою, коштує 3.50 нм.